

Kateheza ministranata unutar župne zajednice

Mamić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:215318>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-19**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET**

FILOZOFSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

IVAN MAMIĆ

KATEHEZA MINISTRANATA UNUTAR ŽUPNE ZAJEDNICE

Split, 2022.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
FILOZOFSKO-TEOLOŠKI STUDIJ

IVAN MAMIĆ

KATEHEZA MINISTRANATA UNUTAR ŽUPNE ZAJEDNICE

DIPLOMSKI RAD
iz Religiozne pedagogije i Katehetike
kod prof. dr. sc. Jadranke Garmaz

Split, 2022.

Sadržaj

SAŽETAK:	3
UVOD	4
1. Značenje ministrantske službe	5
1. 1. <i>Ministrantska služba u Svetom pismu</i>	8
1. 2. <i>Zaštitnici i uzori Ministranata</i>	12
2. Kateheza ministranata unutar župne zajednice	19
2. 1. <i>Služba ministranata kroz liturgijski aspekt</i>	22
2. 2. <i>Karitativno - socijalno djelovanje unutar ministrantske službe</i>	26
2. 3. <i>Zajedništvo kao glavno obilježje ministranata</i>	31
3. Služba ministranata kroz aspekt duhovnog poziva	35
3. 1. <i>Proces duhovnog poziva u obitelji</i>	36
3. 2. <i>Župna zajednica kao izvor duhovnog poziva</i>	38
3. 3. <i>Uloga Župnika u razvitku duhovnog poziva</i>	39
ZAKLJUČAK	41
LITERATURA	42
Catechesis of alter servers within the parish community	47

SAŽETAK:

Kateheza je unutar evangelizacijskog poslanja Crkve najvažniji oblik učenja i poučavanja vjere i u vjeri onih koji su kršteni i odlučili su slijediti Kristov put. Kao središnja zadaća Crkve kateheza ima ulogu ne samo poučavanja i učenja vjere nego i svoje ispunjenje nalazi u uvođenju vjernika u zajednicu Crkve. Primanjem sakramenata, osobito sakramenata inicijacije kao članovi crkvene zajednice vjernici su pozvani na apostolat, službu služenja i poslanja u svijetu. Unutar tog procesa kateheze inicijacije, ministranta se služba odvajkada ucijepila kao zajednica koja je do današnjih dana prezentna gotovo u svakoj župnoj zajednici.

Ovaj rad analizira i istražuje ministrantsku službu, katehezu ministranata s fokusom na poslanje ministranta unutar Crkve.

Rad se sastoji od tri dijela. U prvom se prikazuje ministrantska služba kroz razne biblijske primjere, te kroz primjere blaženika i svetaca koji su za ovozemaljskog života na svoj način bili ministranti. Nakon predstavljanja ministrantske zajednice i njezine utemeljenosti na primjerima pokrepljenim Biblijom rad se fokusira na samu bit, to jest na katehezu ministranata. Ona je podijeljena na tri važna djela koja su neophodna za katehezu ministranata a to su: liturgijski aspekt, socijalno-karitativni aspekt i „communio“ to jest zajedništvo. U posljednjem dijelu se predstavljaju njihove karakteristike i oznake, a naglasak se stavlja na zajedništvo kao glavnu karakteristiku ministrantske zajednice. Rad završava trećim poglavljem koje govori o rađanju budućih duhovnih zvanja kroz ministrantske zajednice. Posebno su naglašena tri elementa koja su važna za zvanja, a to su: obitelj, župna zajednica i župnik.

KLJUČNE RIJEČI: ministranti, odgoj, kateheza, župna zajednica, duhovni poziv

UVOD

Obzirom na činjenicu da je čovjek društveno biće, potrebni su mu drugi ljudi. Čovjek se uključuje u različita društva koja će mu pomoći da spozna sebe. Tako i Ministrantska zajednica ima za cilj da mlade osobe odgoji u vjeri te im približi istine vjere. To čini na takav način da im otkrije svoj identitet kojeg su stekli krštenjem. U prenošenju vjere i odgoja će pomoći kateheza ministranata koja se odvija u župnim zajednicama.

U prvom poglavlju ovoga rada govori se o značenju ministrantske službe te se ističu podnaslovi: Ministrantska služba u Svetom pismu i zaštitnici i uzori ministranata. Ovdje se predstavlja uloga i značenje ministrantske službe. Ministrantska služba se pokrepljuje biblijskim likovima iz Staroga i Novoga zavjeta. Također u ovom poglavlju se govori i o zaštitnicima i uzorima ministranata koji su također na specifičan način bili ministranti. Cilj ovog poglavlja jest utemeljenost ministrantske službe u Crkvi.

U drugom poglavlju ovoga rada govori se o katehezi ministranata unutar župne zajednice te se ističu podnaslovi: služba ministranata kroz liturgijski aspekt; karitativno – socijalno djelovanje unutar ministrantske službe i opredjeljenje Crkve za „communio“ kao glavno obilježje ministranata. Ovdje se predstavlja konkretna kateheza ministranata koja u sebi mora sadržavati navedene podnaslove. Na specifičan se način donosi i cilj ministrantske kateheze koja mora ministranta osposobiti da bude: vješt u liturgiji, u društvu da bude socijalno osjetljiv i da gradi zajedništvo sa Bogom, ministrantima i sa cijelom župnom zajednicom.

U trećem poglavlju ovoga rada govori se o službi ministranata kroz aspekt duhovnog poziva te se ističu podnaslovi: Proces duhovnog poziva u obitelji; Župna zajednica kao izvor duhovnog poziva i Uloga župnika u razvitku duhovnog poziva. U ovom poglavlju se tematizira duhovni poziv koji može proizaći iz ministrantske službe pojedinog ministranta. Cilj ovog poglavlja je predstaviti tri ključna elementa u razvoju duhovnog poziva a to su: obitelj, župna zajednica i župnika.

1. Značenje ministrantske službe

Etimološki gledano riječ ministrant potječe iz latinske riječi „ministrare“¹ što znači služiti. Pojam *ministrare* nalazimo na poseban način u dva vida: svjetovni i Crkveni. Pojam *ministrare* kroz prizmu svjetovnosti uočavamo u političkom kontekstu gdje se latinski pojam *ministrare* koristi za političku funkciju koju nazivamo ministar. Crkveni vid pojma *ministrare* očituje se ponajprije u dva pojma ministerijalno svećeništvo i crkvena služba koju zovemo ministrant. U ovom radu će fokus biti na Crkvenom vidu pojma *ministrare* odnosno na ministrantskoj službi. Ministrant je prvenstveno vjernik, pri čemu „Vjerovati znači pouzdati se u milosrdnu ljubav koja uvijek prihvaća, prašta, koja podržava i usmjeruje egzistenciju, koja se pokazuje moćnom u svojoj sposobnosti ispraviti iskrivljenje naše povijesti. Vjera se sastoji u spremnosti prepustiti se preobraziti uvijek nanovo Božjim pozivom“². On je osoba koja na poseban način sudjeluje u bogoslužju. „Ministrant je pozvan u župnoj zajednici služiti s određenom zadaćom“³. Ta zadaća se prvenstveno tiče služenja svećeniku koji slavi Svetu misu. Služeći, ministrant zapravo služi samom Isusu Kristu jer je svećenik u Svetoj misi slavi *in persona Christi et capitis*.

Ministrantska služba je puno šira od služenja euharistijskom stolu. Ona se proteže u sve sfere zadaće župne zajednice, a osobito u područje dijakonije u kojem se može pokazati milosrdno lice Crkve⁴. U konkretnom smislu ona bi se trebala ostvarivati i na drugim poljima i područjima života gdje sudjeluje ministrant. Primjeri su razni kao što je škola, izvan nastavne aktivnosti i mnoge društveno – kulturalne situacije u kojima zajedno sa ostalim članovima društva participira stvarnost događanja u društvu. Ministranti su poput ostalih članova Crkve pozvani živjeti sveto u svim područjima života⁵, a ne samo u crkvenim zgradama, za euharistijskim stolom ili u župnoj zajednici. Gledajući dob ministranata pretežito se radi o osnovnoškolskom i srednjoškolskom uzrastu koji svojom dobi ne mogu u potpunosti participirati u društvu. Ne smijemo se zavaravati da osobe kao što su ministranti svojim revnim služenjem kod oltara

¹ Milan Žepić, *Latinsko – hrvatski rječnik*, priredio Veljko Gortan, Školska knjiga, Zagreb, 2000., 158.

² Papa Franjo, *Lumen fidei* (Svjetlo vjere). Enciklika o vjeri (29. lipnja 2013.), Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 162, Zagreb, 2013., br.1.

³ Nikica Mihaljević, *Ministrant*. Župni ured 35214 Donji Andrijevc, Donji Andrijevc, 2011., 8.

⁴ Papa Franjo, *Misericordiae vultus* (Lice milosrđa). Bula najave izvanrednoga jubileja milosrđa (11. travnja 2015.), Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 168, Zagreb, 2015., br.1.

⁵ Hrvatska Biskupska Konferencija, *Na svetost pozvani*. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća (15. kolovoza 2002.), Glas Koncila, Zagreb, 2002., br. 9

Gospodnjeg utječu na sliku prvenstveno društva u kojem se nalaze i u kojem će se naći. Za primjere možemo uzeti razna društva kao što su obitelji iz kojih dolazi ministrant, župna zajednica, crkveni laički pokret, a na poseban način škola bilo osnovna ili srednja gdje će uloga ministranta svjedočiti o njegovoj živoj vjeri. Stoga će njihovo revno služenje pomoći prvenstveno njima da se razvijaju kao katolici koji svoju vjeru svjedoče ministriranjem koje će im sutra pomoći u životu da budu svjedoci vjere u društvu. Poslužujući ministrant očituje svoju spremnost za Krista te svjedoči svoju Vjernost njemu i Katoličkoj Crkvi. „služite velikodušno Isusu prisutnom u euharistiji. To je vaša zadaća, koja vam omogućuje biti posebno blizu Gospodinu i rasti u pravom i dubokom prijateljstvu s njim“⁶. To konkretno znači da ministrant kao angažirani vjernik svoj život mora suobličiti životu samoga Isusa Krista.

U zajedništvu s njim treba izgrađivati trajno prijateljstvo koje će mu u vlastitom životu biti temelj iz kojeg će zadobiti konačni cilj a to jest vječno spasenje. Ujedno to će im biti izvor žive vode koji će ih u daljnjem životu ohrabriti za zajednički hod sa Gospodinom kroz život koji će ih ohrabriti pred izborom životnog poziva i mnogih drugih svakodnevnih izazova i situacija u njihovim životima. Uz vječno spasenje koje bi trebalo biti cilj svih vjernika, ističe se još jedna važna zadaća evangelizacije⁷. Od svih vjernika, pa tako i ministranata se očekuje da u prikladnoj dobi razuma vrše evangelizacijsko poslanje. To se posebno ističe kao uzvišena zadaća svakog vjernika laika: „od svih vjernika laika u današnje doba traži se velikodušno i predano zalaganje u službi evangelizacijskog poslanja, prije svega u svakodnevnom životu, u skladu s evanđeljem u sredini u kojoj žive i na svim razinama odgovornosti, a posebno u preuzimanju odgovarajućih zadaća u službi župne zajednice“⁸. Ministrantska služba je u svojoj naravi određena zadaća u službi župne zajednice čija je uloga „da naviješta evanđelje na sve širem geografskom području i sve većem broju ljudi nego da snagom evanđelja dohvati i prožme kriterije vrjednovanja, vrjednute, interese, misaone tokove, izvore nadahnuća u djelovanju ljudi i modele koji usmjeravaju njihov život i koji su u raskoraku s Božjom riječju ili Božjim planom spasenja“⁹ Svaka služba kao i ministrantska sa sobom nosi određenu dozu

⁶ Kateheza Benedikt XVI na općoj audijenciji., *Kateheza Sveti Tarzicije – uzor ministranata*, Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana (2010.), (4. 10. 2010) https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20100804.pdf (12. srpnja 2022.).

⁷ Nove smjernice o evangelizaciji donio je na početku svoga pontifikata papa Franjo. Usp. PAPA FRANJO, *Evangeliu Gaudium* (Radost evanđelja). Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu (24. studenoga 2013.), Kršćanska sadašnjost, Dokumenti 163, Zagreb, 2013.

⁸ Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve* (27. VI. 2021.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021., br. 86.

⁹ Stipe NIMAC – Bruno SEVESO, *Praktična teologija, Profil jedne teološke discipline s osvrtom na njene zadaće u hrvatskoj Crkvi i društvu*, Lepuri, 2009., 156

odgovornosti. Imajuću u vidu aspekt odgovornosti u određenim Crkvenim službama moramo paziti i na prikladnu dob izvršitelja službe. Kako nam pastoralna praksa svjedoči u ministrantsku službu pretežito participiraju osobe osnovnoškolske i srednjoškolske dobi. Pitanje odgovornosti službe koju vrše treba objasniti pomoću kateheze njima prikladnoj dobi. Stoga, „dobar dio postojećih mehanizama prenošenja vjere sve više pokazuje svoje slabosti“¹⁰. U njihovoj ministrantskoj službi ne bi ih se smjelo previše opterećivati rigoroznom odgovornošću nego u slobodi ih oblikovati kroz igru, rad, katehezu. Svakako, važno je da sav život župne zajednice bude oblikovan tako da djeca i mladi mogu iskusiti kao lijep i poželjan¹¹. U kreiranju istinskog doživljajna župne zajednice od velikog su značaja: kateheze, istinski primjeri svećenika i angažiranost vjernika laika. Uloga župnika i cijele župne zajednice jest u tome da ministrantima pomognu živjeti kršćanski život.

Uspjeti će izvršiti svoju ulogu ako mlade vjernike strpljivo slušaju, žele shvatiti njihove nemire i zahtjeve, te nauče govoriti s mladima jezikom koji oni razumiju¹². Često se mlade osobe podcjenjuje te umanjuje njihov značaj u društvu smatrajući ih neodgovornima i nezrelima. Mlada osoba kao što je ministrant ima snagu i volju da učini nešto veliko. Stoga je svakako važno „prepoznati da, unatoč sadašnjoj krizi zauzetosti i zajedničkih odnosa, mnogi mladi pružaju svoju solidarnu pomoć s obzirom na probleme u svijetu i posvećuju se raznim aktivnostima i različitim oblicima volonterskog rada“¹³. Upravo angažman mladih u društvu potreban je i Crkvi. Razlog tomu je što mladi sa sobom donose polet i novost te također donose određeni raskorak za razliku od odraslih ljudi. „Mladi hodaju na dvije noge kao i odrasli, ali za razliku od odraslih koji ih drže usporedno, kod mladih je uvijek jedna ispred druge, spremna za polazak, za skok“¹⁴. Ministranti u svojoj župnoj zajednici upravo čine skok, kojeg spominje papa Franjo. Njihovo značenje upravo jest to da su oni nada i budućnost župne zajednice a tako ujedno i cijele Crkve. Sa svojom mladenačkom energijom, snagom i voljom su spremni učiniti da župna zajednica zablista u najboljem svijetlu: bilo na liturgijskom slavlju, zajedničkoj akciji župljana sa svojim župnikom, raznim karitativnim akcijama. Čineći to kao ministranti, poslužitelji kod oltara Gospodnjega očituju privrženost i vjernost Bogu i katoličkoj Crkvi te

¹⁰ Da vaša radost bude potpuna 55 str, Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 26.

¹¹ Usp. Isto., br. 38.

¹² Usp. Papa Franjo, *Evangelij Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 105.

¹³ Isto., br. 106.

¹⁴ Papa Franjo, *Bog je mlad*, Zagreb, Verbum, 2018., 12.

daju kao znak svoje službe primjer vjernicima, a na poseban način mlađim vjernicima koji su njihovog uzrasta.

1. 1. Ministrantska služba u Svetom pismu

Jedan od glavnih katehetskih izvora je Biblija. U Bibliji pronalazimo riječ spasenja koja nas oblikuje da u svom radu i u djelovanju prema drugima pronosimo Radosnu vijest spasenja. Zahvaljujući njoj možemo vidjeti kako Biblija sadržava određene korijene Crkvenih službe koje omogućuju rad unutar određene zajednice kršćana. Tako i Ministrantska služba kao i mnoge druge Crkvene službe ima svoje uporište u Svetom pismu. Korijen ministrantske službe nalazi se prvenstveno u služenju. Osoba koja služi to jest koja je služitelj u izvornom smislu označava onoga koji posluhuje kod stola, ali u prenesenom značenju označava onoga koji pomaže nekome¹⁵.

Onome kome čovjek služi jest Bog. Katekizam Katoličke Crkve za služenje Bogu kaže: „Po krstu pritjelovljeni Crkvi, vjernici primaju sakramentalni biljeg koji ih posvećuje za kršćansko bogoštovlje. Krsni pečat kršćane osposobljuje i obvezuje na služenje Bogu živim sudjelovanjem u svetom bogoslužju Crkve te na izvršavanje njihova krsnog svećeništva svjedočanstvom sveta života i djelotvorne ljubavi“ (KKC 1273). Već u Starom Zavjetu pronalazimo korijene ministrantske službe. To nam zorno prikazuje 1 knjiga o Samuelu. „Mladi je Samuel služio Jahvi pod nazorom Elijevim“ (1 Sam 3,1a). Eliji je bio svećenik koji je podučavao Samuela te ga odgojio u svom svetom Šatoru. Prikaz Elija i Samuela upravo pokazuje sliku služenja koja se očituje dvojako. Samuel služi svećeniku Eliju i Bogu a Eliji kao svećenik služi Bogu i narodu. Upravo njihov primjer odnosa pokazuje nam i svjedoči odnos ministranata i prezbitera.

Uloga prezbitera očituje se u okupljanju novih oblika zajednica vjernika u posebnim zajednicama ili živim vjerničkim krugovima kao katehetskim skupinama, u kojima će se vjera kvalitetnije naviještati, učiti i slaviti¹⁶.

¹⁵ Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 835.

¹⁶ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 71.

U 1 Sam se odnos Elija i Samuela jasno vidi iz konkretnog primjera. Kada Jahve doziva tri puta dječaka Samuela i on svaki put odlazi do svećenika Elija¹⁷. Samuel nam daje primjer da u trenutku kada ga sam Bog zove ne ide bezglavo i na svoju ruku u razgovor sa Bogom nego se obraća Eliju onome koji ga podučava i prati u njegovom vjerskom sazrijevanju. Očitovanje Samuelove zrelosti i razboritosti primjer je svima nama, a na poseban način mladim vjernicima koji obnašaju određenu službu. Upravo Samuelov primjer može pomoći mladim vjernicima, ministrantima da na ispravan način shvate svoju zadaću služenja koje pretpostavlja slobodni izbor te je ujedno izraz visokog poštovanja prema osobi kojoj je usmjereno¹⁸.

Njegovim primjerom ministranti iščitavaju nekoliko bitnih elemenata a to su: istinsko povjerenje u svećenika, ustrajnost u slušanju Božjeg glasa te revno služenje Bogu i narodu. Također važno nam je naglasiti kada govorimo o Samuelu slijedeće, a to je: „Bog k sebi zove mlade. Bilo da se drži "pretpostavki nedjeljne škole" da je Samuel bio malo dijete kad ga je Bog pozvao ili je bio mlađi tinejdžer u visokoj dobi, kao što Josip Flavije navodi, u svakom slučaju je od male važnosti - Bog je govorio Samuelu, pozivajući ga da ga slijedi, pokori se i služi Svemogućem Bogu u svojoj mladosti, a ne tek kasnije kada bude odrastao“¹⁹. Bog u svakom trenutku povijesti poziva malene da učine velike stvari. Mladu osobu često društvo okarakterizira kao manje bitnu jer nedovoljno ne doprinosi društvu, no upravo suprotno, mladi ljudi su uvijek spremni za djelovanje koje će promijeniti društvene standarde. Takvo djelovanje mlade osobe nalazimo u liku Jošue. Jošua je dovršio ono što je Mojsije započeo, a to je da je Izraelce doveo u obećanu zemlju. „Ova jedinstvena dobrobit Mojsijevog mentora bila je dio Božjeg plana da podigne Jošuu za buduće vodstvo. Jošua priprema također je uključivala: promatranje Mojsijevog stila vodstva koji se mijenja od jednog vladara do razvoja slojeva vodstva (Izl. 18), slušanje intimnih razgovora između Mojsija i Jahve (Izl. 33) i preuzimanje izazovnih zadataka koje je dao Mojsije (Izl. 17, Jošua je vodio bitku protiv Amalečana dok se Mojsije molio)“²⁰.

Jošua je bio prisutan uz Mojsija te je kao mlada osoba učio od njega kako i na koji način biti onaj koji će na doličan način služiti Bogu i svom narodu. Upravo se u liku Jošue vidi svojevrsni prijelaz generacije vodstva kada mladi koji su svjesni svojega identiteta mogu povesti i voditi

¹⁷ Usp. ! Sam 3, 4- 8

¹⁸ Usp. Jadranka Garmaz, Prezbyter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra 80 (2010),3., str. 835.

¹⁹ Usp. Dave Keehn, Biblical Mandate for Youth Ministry (Part 2): Youth Ministry in the Old Testament, *Biola university blog*, (15. 02. 2012) <https://www.biola.edu/blogs/good-book-blog/2012/biblical-mandate-for-youth-ministry-part-2-youth-ministry-in-the-old-testament> (15. srpnja 2022.).

²⁰ Usp. Isto.

svoj narod ondje gdje ga Bog hoće. „Jošua je dobro naučio kako stoji na svojim uvjerenjima o Božjim odredbama kao špijun u manjini, a kasnije je objavio svoju poslušnost u vođenju izraelskog naroda da preuzme Obećanu zemlju“²¹. Starozavjetni likovi poput Samuela i Jošue svjedoče nam o važnosti mladih osoba koji su svoju mladost posvetili služenju Gospodinu.

Oni nisu poradi određenih ovozemaljskih prilika i poteškoća odustali od Božjega plana. Upravo životi Samuela i Jošue mogu nadahnuti mlade a na poseban način ministrante koji svoje mladenaštvo provode služenju Bogu na njihovu duhovnu korist i na korist čitave njihove zajednice. Propovjednik koji spada u stari zavjet kaže: „I sjećaj se svoga Stvoritelja u danima svoje mladosti prije nego dođu zli dani i prispiju godine kad ćeš reći ne mile mi se“ (Prop 12, 1). Ovo je vrlo Važno što nam donosi Propovjednik jer nas upozorava da steknemo navike u odnosu s Bogom dok smo mladi jer kada odrastemo vrlo je teško mijenjati stečene navike koje će nas privući Bogu. Osim Staroga zavjeta gdje smo uvidjeli korijene ministrantske službe oni se također nalaze i u Novom Zavjetu. „Svoje uporište ta ideja nalazi u Novom zavjetu koji pojam služenja, dotad nepoznat helenističkom svijetu, pronalazi kod Krista koji je ostvario pune značajke sluge Jahvina o kojem govori Deuteriozaija (Iz 42,1-4; 53,10); on služi svojim učenicima (Lk 22, 27) sve do krajnjih granica (Mk 10, 43s). Isus očekuje od apostola da nastave njegovo poslanje i za to im daje punomoć (exousia) – Mt 10, 1; Mk 3, 15; 6,7; Lk 9,1; 10,19“²². Isus ostavlja svoj nalog i nama svojim današnjim učenicima da širimo Radosnu vijest evanđelja. Važno nam je shvatiti da punomoć koju nam daje Gospodin nije izraz i demonstracija moći nego izraz služenja²³.

Također, o služenje u Novom zavjetu obrađuje Marko evanđelist. U njegovom evanđelju uočavaju se govori o spasiteljskom služenju u kontekstima triju poučavanja (Mk 8, 27-10,45)²⁴. „Prvo (Mk 8, 34 – 9,1) u središte stavlja temu o nasljedovanju kao putu u život: „Hoće li tko za mnom neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj Križ i neka ide za mnom.“ Drugo poučavanje (Mk 9, 35-50) govori o stavu služenja: „Ako tko želi biti prvi neka bude od svih posljednji i svima poslužitelj (diakonos)“. I treće (Mk 10, 42 -45) poučavanje u središtu ima služenje: „Tko hoće da među Vama bude najveći neka vam bude poslužitelj(diakonos). I tko hoće da među vama bude prvi neka bude svima sluga (doulos). Jer ni Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi (diakoneō) i život svo dade za otkupninu (lytron) za mnoge“²⁵.

²¹ Usp. Isto.

²² Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 835

²³ Usp. Isto.

²⁴ Usp. isto

²⁵ Isto.

Iako se perspektiva slave u ovom svijetu očituje na materijalan način koji obilježava čast i moć, Isus o svom Kraljevstvu govori da takav sistem vrijednosti ne vrijedi. Isusovo Kraljevstvo obiluje drugačijim vrijednostima, a temelj postizanja tih vrijednosti jest služenje. Osim što propovijeda Isus nam daje i svoj istinski primjer služenja.

U Lukinom evanđelju uočava se kako je Isus među nama kao poslužitelj²⁶. Takav primjer Isusa kao poslužitelja najbolje se oslikava na posljednjoj večeri u njegovom govoru (Lk 22, 21-38): „Kraljevi gospoduju svojim narodima. Vi nemojte tako! Naprotiv, najveći među vama neka bude najmlađi i predstojnik (hegēmonai) kao poslužitelj (daikoneō) ja sam među vama kao (hōs) sluga“ (Lk22, 25- 27) ²⁷. Evanđelist Luka nam nagoviješta kako je zemaljski i uskrli Isus bio poslužitelj učenika, tako će biti i na koncu vremena kada će Gospodin biti ispunjen nakanom služenja²⁸.

Evanđelist Ivan nam također donosi viđenje služenja koje pronalazimo u njegovom evanđelju. Slika služenja ponajprije se očituje u simboličkom pranju nogu koje se dogodilo na posljednjoj večeri (Iv 13, 1-11)²⁹. Osim evanđelista: Marka, Luke i Ivana koji donose primjere služenja uočavamo ih i kod sv. Pavla za kojeg se vjeruje da autor brojnih poslanica koje nalazimo upravo u Novom Zavjetu. Pavao u Dj 1, 17.25 apostolsku službu naziva služenje (diakonia) i razlikuje služenje riječi (diakonia) (Dj 6,4) i služenje kod stola (diakoneō) (Dj 6,2)³⁰. Također Pavao sebe naziva služiteljem evanđelja i služiteljem zajednice te smatra kako su svi kršćani služitelji novoga saveza.³¹ Kršćani kao služitelji novoga saveza sakramentom krštenja participiraju služenje koje se očituje kroz razne Crkvene službe. Jedna od crkvenih službi su ministranti.

Ministrantska služba svoje utemeljenje nalazi unutar Svetog pisma Staroga i Novoga zavjeta iz čega se vidi da je odigrala važne uloge za širenje Radosne vijesti i Božjega kraljevstva. Upravo nam to na poseban način pokazuje Novi zavjet koji nam daje smjernice kako je Isusov stav služenja temeljni stav svake kršćanske službe³². Ministrantska služba je kroz različite načine sudjelovala služeći prvenstveno Bogu ali i zajednici kojoj pripada. Iako se čini u ovome svijetu obilježenom čežnje za slavom, moću i čašću rijetko bi pojedinci željeli služiti već bi željeli da budu služeni. To je iskrivljena logika koja se zapravo kosi sa Božanskom. Na to nas upozorava i sam Isus Krist: „Naprotiv, tko hoće da među vama bude najveći, neka vam bude

²⁶ Isto. str 836

²⁷ Isto.

²⁸ Isto.

²⁹ Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 836.

³⁰ Usp. Isto.

³¹ Usp. isto.

³² Usp. Isto.

poslužitelj. I tko god hoće da među vama bude prvi, neka vam bude sluga. Tako i Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge." (Mt 20, 26-28). Ministrantska služba je upravo primjer jedne službe koja u samozatajnosti i tišini služi ministerijalnom i sveopćem svećeništvu kako bi svojim primjerom pomogli, kao i poslužitelji u Svetom pismu da se njihovim posluživanjem u našim srcima dogodi nešto transcendentno što će nam pomoći da shvatimo sebe i svijet oko sebe te da u konačnici ne samo na izvanjski nego i na unutarnji način da shvatimo važnost Boga u našem životu.

1. 2. Zaštitnici i uzori Ministranata

Katolička Crkva osim glavnog zaštitnika i uzora svih vjernika samoga Trojedinog Boga stavlja nam zaštitnike i uzore ljude poput nas. Ti ljudi su za vrijeme ovozemaljskoga života svjedočili svoju vjernost Trojedinom Bogu te kreposnim i moralnim životom postigli svetost. Zato se moramo okretati prema svjedocima vjere: Abrahamu, koji povjerova „u nadi protiv svake nade“ (Rim4, 18); Djevici Mariji koja je „na putu vjere“ prispjela sve do „noći vjere“ time što je sudjelovala u mucij svoga sina i u noći njegova groba i mnogim drugim svjedocima vjere: „Okruženi tolikim oblakom svjedoka, odložimo svako breme i grijeh koji nas sapinje te postojano trčimo u borbu koja je pred nama! Uprimo pogled u Početnika i Dovršitelja vjere, Isusa“ (Heb 12, 1-2) (KKC 165)“.

U određenoj životnoj dobi i u određenim životnim situacijama gledajući i upoznavajući život svetaca možemo spremno odgovoriti u svom životu vjerom kojom vjerujemo. Vjera mora izvirati ne samo iz naših riječi nego iz konkretnih djela kako bi mogla biti svjetlo onima koji su u svijetu i društvu u kojem živimo bila istinski putokaz. „Onaj tko vjeruje u Krista postaje dijete Božje. To ga posinjenje preobražava i daje mu mogućnost da slijedi Kristov primjer. Osposobljuje ga da ispravno djeluje i čini dobro. U jedinstvu sa svojim Spasiteljem učenik postiže savršenstvo ljubavi, svetost. Kad sazre u milosti, ćudoredni život uvire u vječni život u nebeskoj slavi“ (KKC 1709). Tako su mnogobrojni sveci nama poticaj da u današnjem vremenu slijedimo njihove primjere. Na putu ka svetosti čovjek može zalutati te otići na „dva lažna oblika svetosti koja nas mogu zavesti na krivi put: to su gnosticizam i pelagijanizam“³³. Ova dva krivovjerja su se pojavila u prvim stoljećima kršćanstva no i danas su vrlo aktualna³⁴. Gnosticizma kao krivovjerje smatra „čisto subjektivnu vjeru koju jedino zanima određeno iskustvo ili niz ideja i spoznaja za koje se drži da mogu utješiti i prosvijetliti, ali gdje pojedinac

³³ Papa Franjo, *Gaudete et exultate Radujete se i kličite, apostolska pobudnica* (9. IV. 2018), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 35

³⁴ Usp isto. 34.

u konačnici ostaje zatvoren u skućenom okviru vlastitog razuma i svojih osjećaja³⁵. Pelagijanizam se pojavio kao posljedica gnosticizma, a on naglašava te prepisuje moć ljudskoj volji i osobnom naporu³⁶. U kršćanskom življenju moramo čuvati dviju krajnosti između volje i uma.

Kako bi uspjeli u tom pothvatu najbolje je vidjeti život svetaca. Katolička Crkva različite svetce stavlja i predlaže kao za zaštitnike određene skupine vjernika. Tako i ministranti imaju svoje zaštitnike i uzore. Zaštitnici ministranata su: sv. Tarzicije i sv. Dominik Savio. U jednoj općoj audijenciji koja je bila za ministrante tadašnji papa Benedikt XVI. za Svetog Tarzicija je rekao: „Živio je u prvim stoljećima Crkve, točnije u trećem stoljeću. Pripovijeda se da je bio mladić koji je posjećivao katakombe svetog Kalista ovdje u Rimu i bio je veoma vjeran svojim kršćanskim zadaćama. Veoma je volio euharistiju i iz raznih dostupnih informacija, zaključujemo da je vjerojatno, bio akolit, to jest ministrant³⁷. Sveti Tarzicije je kao ministrant imao službu akolita.: „Akolit se postavlja za službu oltaru te za pomoć svećeniku i đakonu.

Njegova je poglavita zadaća da pripravlja oltar i sveto posuđe i ako je potrebno da vjernicima dijeli euharistiju, čiji je izvanredni djelitelj³⁸ Sveti Tarzicije je pomagao kao akolit to jest kao ministrant svećeniku i đakonu. Živio je u trećem stoljeću u vremenu kada je kršćanstvo bilo nepodobna religija jer se nije priklanjalo tadašnjem Rimskom Carstvu i njegovoj službenoj religiji koja je bila politeistička. Progone kršćana pogodile su i svetog Tarzicija koji se sa ostalim kršćanima morao okupljati u katakombama. Kako su progone postajali sve jači i učestaliji postojala je velika opasnost nositi euharistiju onima koji su bili odsutni. Vjeruje se da je sveti Tarzicije bio vrlo mladi čovjek koji je bez životnog iskustva dobro znao svoj identitet te ga na ispravan način živio. „Tarzicije je od djetinjstva znao za progone. Slušao je u roditeljskoj kući i za vrijeme bogoštovlja, kako je Isus govorio, da je najveći znak ljubavi dati život za sve. I Tarzicije se utvrđivao u želji, da žrtvuje svoj život za Krista³⁹. Spoznajući za svoj identitet kršćanina i događanja u društvu Rimskoga Carstva nisu ga uplašila za hrabro i odvažno svjedočenje Isusa Krista. Tarzicije je smatrao da „oni koji vjeruju u Boga Isusa Krista

³⁵ Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 94.

³⁶ Papa Franjo, *Gaudete et exultate Radujete se i kličite, apostolska pobudnica* (9. IV. 2018), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 48.

³⁷ Kateheza Benedikt XVI na općoj audijenciji., *Kateheza Sveti Tarzicije – uzor ministranata*, Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana (2010.), (4. 10. 2010) https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20100804.pdf (22. srpnja 2022.).

³⁸ Drugi Vatikanski koncil, *Rimski misal opća uredba*, u: Hrvatska biskupska konferencija. Dokumenti, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2004., 98.

³⁹ Luce Laurand, *Tarzicije hrabri kršćanski dječak*, Karitativni fond UPT „ne živi čovjek samo o kruhu“, Đakovo, 2002., 22.

imaju ozbiljnu odgovornost u društvenim sredinama uvijek iznova svjedočiti ono što jesu“⁴⁰. Čak je i žalio što društvo u Rimskom Carstvu ne shvaća i ne spoznaje pravoga Boga. „Kako je žalosno, mislio je Tarzicije, što ovi nisu još znali naći pravoga Boga, nego su se okruživali okrutnim bogovima, za koje su pogani, neznabošci mislili, da su jači od ljudi, da su mladi, ali često srditi, pa ih treba žrtvama ublažavati“⁴¹.

S tolikom je vjerom vjerovao da mu čak ni vlastita životna egzistencija nije bila prepreka u navještenju Božje riječi i vršenja službe akolite. „Jednoga dana, kada je svećenik, po običaju, pitao tko je spreman nositi euharistiju drugoj braći i sestrama koje su je čekale, ustao je mladi Tarzicije i rekao: "Pošalji mene". Taj se mladić činio premladim za tako zahtjevnu službu! "Moja mladost – rekao je Tarzicije – bit će najbolje okrilje za euharistiju". Svećenik, kojega su te riječi uvjerile, povjerio mu je taj dragocjeni kruh rekavši mu: "Tarzicije, sjeti se da je nebesko blago povjereno tvojoj slaboj brizi. Izbjegavaj napučene ulice i ne zaboravi da se svete čestice ne smiju bacati psima niti biserje svinjama. Hoćeš li vjerno i sigurno čuvati sveta otajstva?". "Radije ću umrijeti – odgovorio je odlučno Tarzicije – no pustiti ih"⁴². Njegova odluku i vjerno vršenje službe akolita bila je cijena njegovog ovozemaljskog života.

Nije ni u jednom trenutku kada mu je život bio ugrožen ostavio presveto koje je bilo uz njega nego ga je grčevito branio da ga se pogani ne bi domogli. Položio je svoj život u obrani onoga najsvetijega to jest Boga u presvetom sakramentu te tako trajno nadahnjuje slavnu Tertulijanovu izjavu: „Krv mučenika sjeme je novih Kršćana“. Svojim životnim primjerom svjedočio je radosnu vijest s misionarskim zanosom a zato je zaslužan istinski odgoj u vjeri⁴³. Još jedan zaštitnik ministranata je Sveti Dominik Savio. Bio je mladić koji je živio svega 15 godina na zemlji i u tom periodu postigao je neuveli vijenac slave. Sveti Dominik Savio se za svoga ovozemaljskoga života pokazao kao izuzetan i pobožan mladić. Svojim ponašanjem i kreposnim načinom života bio je putokaz mnogim ljudskim dušama. Istakao se i po tome što je u crkvi vršio službu ministranta „već od svoje pete godine gorljivi je ministrant“⁴⁴. To svjedoči Ivan Zucca koji je tada bio kapelan u rodnom mjestu Dominika Savia: „već je u petoj godini

⁴⁰ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 61.

⁴¹ Luce Laurand, *Tarzicije hrabri kršćanski dječak*, Karitativni fond UPT „ne živi čovjek samo o kruhu“, Đakovo, 2002., 22.

⁴² Kateheza Benedikt XVI na općoj audijenciji., *Kateheza Sveti Tarzicije – uzor ministranata*, Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana (2010.), (4. 10. 2010) https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20100804.pdf (22. srpnja 2022.)

⁴³ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., str.14.

⁴⁴ Duhos.com i bitno.net, Sveti Dominik Savio – zaštitnik mladeži na: <https://www.bitno.net/vjera/svetac-dana/sveti-dominik-savio-zastitnik-mladezi/> (23. srpnja 2022.)

znao ministrirati sav poniknut pobožnošću. Svaki je dan išao na svetu misu. Budući da je bio još vrlo mlad i malen, jedva je prenosio misnu knjigu. Ugodno je bilo gledati ga kako bi se oltaru približio sa strahopoštovanjem, kako bi se uspinjao na prste ispruživši ručice koliko je više mogao te bi uz veliko naprezanje dosegao misnu knjigu. Ako mu je svećenik htio učiniti osobito veselje, trebao je damo bliže primaknuti knjigu kako bi je on mogao dokučiti. Tada bi je s velikim veseljem prenio na drugu stranu oltara⁴⁵.

Pobožnost koja ga je resila svakako je imala poučni i odgojni to jest katehetski karakter⁴⁶. Njegova pobožnost i veliko strahopoštovanje prema Bogu na poseban se način očitovala kada je imao sedam godina. Tada iako to nije bio običaj pripušten je da primi sakrament prve pričesti jer se odlikovao znanjem i pobožnošću. Uspijevao je u tome što je pomoću formula vjere doći do lika istinskog i izražajnog lika Kristova vjernika i člana Crkve⁴⁷. To pokazuje i njegova zrelost i odluke koju je donio na sam dan Svete pričesti. „Odluke koje sam ja, Dominik Savio, načinio godine 1849., na dan svoje prve svete pričesti, u dobi od sedam godina: ispovijedat ću se često i ići na pričest svaki puta kada mi ispovjednik dopusti; Slavit ću svečano blagdane; Moji će prijatelji biti Isus i Marija; Radije ću umrijeti nego sagriješiti“⁴⁸. Ono što je još jedna velika značajnost Dominika Savia je to da je bio među svojim prijateljima i znancima osoba koja im je bio putokaz. On je brižno pazio da se ne dovedu u situacije koje će naštetiti njihovom tijelu i njihovoj duši. Dominik Savio je kao mlada osoba bila svijena poslušnosti te je i druge naročito prijatelje poticao na to da budu poslušni odgojiteljima u oratoriju kojega je vodio don Ivan Bosco. Bio je svjestan da bez poslušnosti koja je poticaj Duha a ujedno i traženje njegove snaga, čovjek ne može očekivati obnovu lica zemlje⁴⁹. „Drugom su se zgodom neki dječaci htjeli poći okupati, što je svagdje pogibeljno, a napose u okolici Torina, gdje bez obzira na čudoredne pogibelji, ima vrlo dubokih i brzih voda u kojima se već mnogo djece utopilo zbog svoje neopreznosti. Dominik je primijetio njihovu nakanu te ih je htio pripovijedanjem zadržati. Kada je pak vidio da oni po svaku cijenu hoće izvršiti svoj naum, reče odlučno: „Ne ja neću da vi idete!“ „Ta, mi ne činimo nikakvu zlo!“ „Vi ste neposlušni poglavarima i izlažete se opasnosti da koga zavedete na zlo a mogli biste se utopiti. I onda još govorite da u tome

⁴⁵ Sveti Ivan don Bosco, *Sveti Dominik Savio svetac mladih*, Osijek, vlastita naklada vlč. Pavo Marić, župni vikar župe Bezgrešnog začetca BDM, Valpovo, 2014., 13.

⁴⁶ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 23.

⁴⁷ Usp. Isto.

⁴⁸ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 17.

⁴⁹ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 21.

nema nikakva zla“. Ove su riječi proizvele očekivani učinak. Dominikovi se prijatelji nisu išli kupati, već su se dalje s njime igrali te su u uobičajeni sat pošli u crkvu pohoditi Presveti Oltarski Sakrament⁵⁰. U oratoriju kojega je vodio don Ivan Bosco, Dominik Savio rastao i razvijao se kako intelektualno tako i duhovno. To nam svjedoči Dominik Savio koji se odlučio povjeriti don Ivanu Boscu te mu izrazio svoju želju da bi htio postati svet. Dominik savio se odazvao pozivu da bude svet tako što je živeći svoj život u ljubavi i svjedočenju postigao upravo u svojoj svakodnevici, tamo gdje se nalazio⁵¹.

Smatrao je da ako u svom ovozemaljskom životu ne postigne svetosti da ništa nije postigao. Na takvo razmatranje potaknula ga je i jedna propovijed don Ivana Bosca. Njegovu molbu da bude svet don Ivan Bosco ozbiljno je shvatio te mu je dao svojevrсни recept za svetost. „Kad tvoja mama pravi tortu, potreban joj je recept u kojem su zapisani razni sastojci. Za svetost je također potreban recept i to je ono što ti želim pokloniti. U recept ulaze tri sastojka koja valja promiješati: Radost – sve ono što te uzrujava i što ti oduzima mir, nije od Gospodina. Odagnaj to od sebe.; Tvoje školske dužnosti i molitva – u školi budi pažljiv, marljivo piši zadaće i rado moli kad je vrijeme molitve; Dobročinstvo – pomozij svojim vršnjacima kada trebaju pomoć, pa i onda kada to zahtijeva trud i kad ti je teško. To je recept kako se postaje svet“⁵². Kada je umirao Dominik savio tješio je svoju majku riječima: „, Mama, nemoj plakati, ja idem u raj“⁵³. Dominik Savio umro je od upale pluća 9. ožujka 1857. godine. Život sv. Tarzicija i sv. Dominika Savia, zaštitnika ministranata ujedno i svetaca Katoličke Crkve svjedoče svima nama vjernicima a na poseban način ministrantima odanost i privrženost Bogu i ljudima. Njihov mladenački polet trajni je primjer istinskog navještenja Radosne vijesti. Ono što ih je resilo bio je misijski zanos⁵⁴.

Iako mladi nisu se bojali osude drugih nego su jasno i ne dvosmisleno iznosili stajalište o vjeri ponajprije svojim životom a zatim i svojim riječima. Nisu se dali smesti i odvući u kojekakve stranputice koja su im tadašnja društva u kojima su pojedinačno živjela nudila. Bili gorljivi i puni misijskog poleta koji ovom društvu treba donijeti sol i svijetlo svijetu⁵⁵. Oni su bili

⁵⁰ Sveti Ivan don Bosco, *Sveti Dominik Savio svetac mladih*, Osijek, vlastita naklada vlč. Pavo Marić, župni vikar župe Bezgrešnog začeca BDM, Valpovo, 2014., 30.

⁵¹ Papa Franjo, *Gaudete et exultate Radujete se i kličite, apostolska pobudnica* (9. IV. 2018), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 14.

⁵² Sveti Ivan don Bosco, *Sveti Dominik Savio svetac mladih*, Osijek, vlastita naklada vlč. Pavo Marić, župni vikar župe Bezgrešnog začeca BDM, Valpovo, 2014., 30

⁵³ Isto.

⁵⁴ Usp. Papa Franjo, *Evangeli Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 80

⁵⁵ Usp. Isto., br. 81.

svojevrsni proročki glas koji je poticao na istinsko življenje vjere ne samo riječima nego i djelima. „Mlad čovjek ima nešto proročko i to treba uočiti. Treba biti svjestan da ima proročka krila, proročki stav, sposobnost prorokovanja, sposobnost govorenja, ali i činjenja. Današnji prorok može prekoračiti, ali i otvarati perspektivu. Mladi posjeduju obje ove odlike“:⁵⁶ Današnji prorok koji je živio u našem svijetu jest blaženi Carlo Acutis. Zanimljivost o ovom blaženiku jest ta da može biti vrlo blizak današnjoj generaciji mladih i angažiranih vjernika jer je poput njih živio u doba globalizacije svijeta i razvitka moderne tehnologije. Tako primjerice blaženi Carlo Acutis imao je na društvenoj mreži *Facebook* svoj profil te je igrao na *playstation*. Iako je bio kao i svako normalno dijete, već u ranoj fazi svojega života očitovala se njegova privrženost vjeri. „U dobi od 3 i pol godine tražio je majku da uđe u crkvu kako bi pozdravio Isusa, a u milanskim parkovima brao je cvijeće i nosio pred gospin kip“⁵⁷.

Zanimljiva sličnost i ista situacija koju sam uočio kod blaženoga Carla Acutisa i sv. Dominika Savia jest ta da su Svetu pričest primili sa sedam godina umjesto u kasnijoj dobi. Blaženi Carlo Acutis na poseban je način štovao euharistiju i pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji. Znao je govoriti: „Gospodin Isus utjelovio se odabirući za majku siromašnu djevojku od samo petnaest godina i siromašna stolara kao zakonskoga oca. Kad se rodio, doživio je samo odbijanje ljudi i onda mu je, na kraju, netko našao štalicu. Isus ovime pokazuje da je izabrao siromaštvo a ne raskoš“⁵⁸. Carlo Acutis je bio vrlo vješt sa računalima i bio je smatran kao vrstan informatičar. Tako je jednom prilikom odlučio spojiti ono što ga je najviše zanimalo a to jest vjera i znanje iz informatike. „Za vrijeme Međunarodnog susreta u Riminiju 2002. godine, Karlo je, vidjevši jednu sličnu izložbu, dobio nadahnuće da napravi izložbu o euharistijskim čudesima koje je priznala Crkva. Ima je tada tek 11 godina“⁵⁹. Njegova privrženost i entuzijazam nije mogao proći neopaženo pa je tako „s trinaest godina na molbu župnika postao pomoćni kateheta u pripremi mladih za krizmu“⁶⁰: Carlo Acutis umro je sa svega petnaest godina a umro je od akutne mijeloične leukemije M3. Kada je postao svjestan svojega stanja i svoje bolesti izrekao je slijedeće: „prikazujem ove patnje za Papu, za Crkvu i da idem ravno u raj ne prolazeći čistilište, „ima onih kojima je gore“⁶¹.

Upravo ova trojica mladih ljudi: sv. Tarzicije, sv. Dominik Savio i bl. Carlo Acutis su ogroman poticaj mladim vjernicima da budu angažirani kroz različite službe unutar župne

⁵⁶ Papa Franjo, *Bog je mlad*, Zagreb, Verbum, 2018., 25. -26.

⁵⁷ Put k suncu, *Blaženi Karlo Acutis* na: <http://putksuncu.hr/bl-karlo-acutis> (26. srpnja 2022.).

⁵⁸ Isto.

⁵⁹ Put k suncu, *Blaženi Karlo Acutis* na: <http://putksuncu.hr/bl-karlo-acutis> (26. srpnja 2022.).

⁶⁰ Isto.

⁶¹ Isto.

zajednice ili mjesne Crkve. Često se događa da se mladi ne snalaze u običajnim strukturama te da ondje ne nalaze odgovore na svoje nemire, potreba, probleme i rane⁶². Iako svijet i društvo u kojem živimo nije naklonjeno da mladi ljudi budu istinski vjernici vidimo da je to bio slučaj i sa trojicom mladih vjernika. Iz njihovih života mladi vjernici mogu uvidjeti ljepotu kako su „putujući propovjednici“ radosno nosili Isusa u svom vremenu, na ulicama i trgovima te u svakom kutku zemlje⁶³. Očituju svojim životnim primjerom tako što je Sv. Tarzicije radije umro mučeničkom smrću nego da je dao presveto ljudima koji bi obeščastili. Sv. Dominik Savio kao i Bl. Carlo Acutis su bili veoma pobožni i imali ogromnu želju da postanu sveti. Stoga nam zaštitnici ministranata zajedno sa blaženim Carlom Acutisom mogu pomoći kako na prikladan način odgojiti novi naraštaj mladih vjernika, Oni će kroz njihove primjere osjetiti misionarsko djelovanje koja je glavna zadaća i glavni izvor Radosti za cijelu Crkvu⁶⁴. Posebno se ovdje ističu mladi koji u svojim župnim zajednicama ministriraju.

⁶² Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 105.

⁶³ Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 106.

⁶⁴ Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 15.

2. Kateheza ministranata unutar župne zajednice

Crkva je zadaću naviještanja i poučavanja u vjeri dobila od samoga Krista: „Pođite po svem svijetu, propovijedajte Evanđelje svemu stvorenu. Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasi će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se. A ovi će znakovi pratiti one koji uzvjeruje: u ime će moje izganjati zloduhe, novim će jezicima zboriti, zmije uzimati; i popiju li što smrtonosno, ne, neće im nauditi; na nemoćnike će ruke polagati i bit će im dobro“ (Mk 16, 15-18). Svakom vjerniku Isus Krist je ostavio misijsku zadaću i odgovornost da življenju vjeru riječju i životom naviješta. U misijskom djelovanju u kojem kršćanin živi vjeru i naviješta je smatra se istinskim apostolom samoga Isusa Krista. Vjernik stoga mora ljubomorno čuvati misionarski žar u sebi. Jedna od opasnosti je ta da vjernici traže pretjeranu brigu za svoje slobodno vrijeme i trenutke opuštanja⁶⁵.

Događa se zapravo da vjernik svoje vjerničko poslanje shvaća kao dodatak vlastitom životu kao da nije dio njegovog identiteta⁶⁶. „Budući da je sva Crkva po svojoj naravi misionarska, i budući da djelo naviještanja evanđelja treba da se smatra osnovnom dužnošću Božjeg naroda, neka svi vjernici, svjesni svoje odgovornosti, preuzmu svoj udio u misijskom djelu“ (kann. 781.). Kako bi pomogla svim vjernicima da budu istinski Isusovi učenici, slijedeći Isusov primjer Crkva je ustanovila Katehezu. Njezina uloga je da se „mora tako oblikovati da bude trajan poticaj za što vjerodostojniji život s Bogom i odnos s braćom ljudima“⁶⁷. Kateheze u svakodnevnom životu bila bi da se „trudi da u vjernicima pobudi i podupre vjeru u neusporedivu veličinu dara koji je uskrsli Krist dao svojoj Crkvi: poslanje i vlast da, po službi apostola i njihovih nasljednika, doista otpušta grijeh“ (KKC 983).

Kateheza se kroz određena vremena i društvene okolnosti mijenja. Čovjekove potrebe iz vjerničkog aspekta nisu iste kao prije. Crkva shvaća važnost same kateheze. Posebno se ističe zbog važnosti u širenju radosne vijesti. To potvrđuje tako što je ne tako davne 2020. godine izdala novi Direktoriji za katehezu. „Novost je dokumenta u tome što se u njemu napominje da se kateheza ne provodi zato da se primi neki sakrament, nego poradi postupnog uključivanja u život kršćanske zajednice, te kako bismo i danas dali svoje dosljedno svjedočanstvo“⁶⁸. U njemu se na poseban način ističe važna uloga i cilj kateheze. „Kateheza je crkveni čin. koji proizlazi

⁶⁵ Usp. Papa Franjo, *Evangeli Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 78.

⁶⁶ Usp. Isto.

⁶⁷ Da vaša radost bude potpuna br 30 str60

⁶⁸ Vatican news, *Predstavljen novi Direktoriji za katehezu* na: <https://www.vaticannews.va/hr/vatikan/news/2020-06/predstavljen-novi-direktorij-kateheza-nadbiskup-fischella.html> (7. kolovoza 2022.)

iz Gospodinova misionarskog mandata (usp. Mt 28,19-20) i ima za cilj, kako mu samo ime govori, da navještaj njegove muke, smrti i uskrsnuća neprestano odzvanja u srcu svake osobe, tako da njegov se život može promijeniti. Dinamična i složena stvarnost u službi Riječi Božje, ona je pratnja, odgoj i obrazovanje u vjeri i za vjeru, uvod u slavljenje Otajstva, rasvjetljavanje i tumačenje ljudskog života i povijesti.

Skladnom integracijom ovih karakteristika kateheza izražava bogatstvo svoje biti i nudi svoj specifičan doprinos pastoralnom poslanju Crkve⁶⁹. Ono što moramo naglasiti za katehezu jest to da ona kao Crkveni čin u podučavanju u vjeri mora biti prilagođena onome kome se naviješta. „Od posebnog je značenja imati na umu da se kateheza ne može usredotočiti samo na učenje skupa istina i formula, zanemarujući postupno odgajanje stavova vjere“⁷⁰. Slijedom toga važno je naglasiti kako postoje različite kateheze koje su prilagođene određenoj skupini vjernika. Novi Direktoriji za Katehezu u svom osmom poglavlju donosi katehezu po određenim kategorijama, a one su: „Kateheza i obitelj, Kateheza s djecom i adolescentima, Kateheza u području mladih, Kateheza s odraslima, Kateheza sa starijim osobama, Kateheza s osobama s invaliditetom, Kateheza s migrantima, Kateheza s iseljenicima, Kateheza s marginalnim osobama“⁷¹.

Kako smo već prije naglasili kako novi direktorij vidi katehezu kao cilj za uključivanja u kršćansku zajednicu. Potaknuti time trebali bi unutar svojih župnih zajednica omogućiti još prostora za katehezu. Stoga svaka skupina vjernika unutar pojedine župne zajednice potrebna je trajne i konstante kateheze. Kateheza ne smije završiti na formalističkoj pripremi za sakramente, već je se mora shvatiti kao kvalitetan odgoj za vjerom ispunjeniji i angažiraniji život u župnoj zajednici⁷². Unutar pojedine župne zajednice postoje različite skupine ljudi koji u različitim segmentima izgrađuju župno zajedništvo. Jedna od takvih župnih zajednica jesu i ministranti. Ministrantska zajednica također je potrebna kao zasebna zajednica unutar određene župne zajednice kao njezin neodvojivi element trajne kateheze. Pozivajući se na novi direktoriji za katehezu ona svoje uporište ima u vidu kateheze s djecom i adolescentima i kateheze u

⁶⁹ Usp. Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. III. 2020.), Vatican, 2020., br. 55.

⁷⁰ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 38..

⁷¹ Usp. Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. III. 2020.), Vatican, 2020.

⁷² Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 39.

području mladih⁷³. Jedna od brojnih mogućnosti koja se nude u župnim zajednicama za produblјivanje vjere djece i mladih je Ministrantska služba. Osim ministrantske službe mladim vjernicima trebale bi biti i dostupni drugi elementi u kojima će produblјivati vjeru kao primjerice: zbor, pjevački bend, Biblijska grupa, molitvene skupine i mnogi drugi konstitutivni elementi župne zajednice. Kako nam pokazuje pastoralna praksa unutar naših župnih zajednica pretežitо u ministrantskoј službi sudjeluju djeca, tinejdžeri i mladi koji na takav način participiraju kršćansko zajedništvo.

Ministrantski susreti idealna su prilika za prikladnu katehezu koja će pomoći mladim ljudima, kršćanima da u potpunosti shvate svoj kršćanski identitet. Često mladi ljudi gube osjećaj za svoj identitet jer su tomu pridonijeli niz čimbenika, a to su zauzetost djece i mladih raznim aktivnostima, razne izazovne ponude interneta, dijelom i suprotstavljene kršćanskim vrednotama kao i pomanjkanje suradnje s roditeljima⁷⁴.

Osim što će im pomoći u produblјivanju kršćanskog i općeljudskog identiteta, pomoći će im i u tome da shvate važnost zajedništva u današnjem individualističkom društvu. „Kateheza djece, mladih i odraslih, teži za tim da se Riječ Božja razmatra u osobnoj molitvi, posadašnjuje u liturgijskoј molitvi, te pounutarnjuje u svako vrijeme kako bi donosila rod u novom životu. Kateheza je također trenutak u kojemu se pučka pobožnost može vrednovati i odgajati. Učenje osnovnih molitava napamet pruža molitvenom životu neophodnu potporu, ali je nadasve važno da uživa u njihovom smislu“ (KKC 2688).

Kao i mnoga djeca i mladi tako i vjernici odlični su poznavatelji tehnološki dostignuća suvremenog doba. To je jedan novi izazov katehetama da mlade vjernike nauče odgovornom ponašanju u svijetu interneta, društvenih mreža te općenito u svijetu medija. „Kršćani također mogu sudjelovati na mrežama verbalnog nasilja putem interneta i različitih područja i prostora digitalne komunikacije“⁷⁵.

To je vrlo čest slučaj kod djece i adolescenata a radi se zapravo o verbalnom i psihološkom nasilju na internetu i društvenim mrežama. Stoga je kateheza mora poslužiti kao svojevrsna prevencija protiv internetskog nasilje koje se događa u našem društvu. Različite kateheze od nas zahtijevaju i različiti pristup. U katehezi ministranata koja se odvija u našim župnim

⁷³ Usp Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. III. 2020.), Vatican, 2020., str 8.

⁷⁴ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 42.

⁷⁵ Papa Franjo, *Gaudete et exultate Radujete se i kličite, apostolska pobudnica* (9. IV. 2018), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 115.

zajednicama trebali bi imati određeni projekt formacije. „Svaki projekt formacije koji kombinira liturgijsku, duhovnu, doktrinarnu i moralnu formaciju treba imati dva glavna cilja. Jedan je razvoj *kerigme*, temeljnog iskustva susreta s Bogom kroz Kristovu smrt i uskrsnuće. Drugi je rast u bratskoj ljubavi, životu u zajednici i služenju“⁷⁶. Ovakvo viđenje zapravo nam pomaže da u katehezi ministranata odgajamo djecu i adolescente kombinirajući različite aspekte teologije. Kateheza ministranata kako i navodi Direktoriji za katehezu mora biti usmjerena na dva cilja na Boga i ljude⁷⁷.

Kateheza usmjerena na Boga uči ministranta da ima i da održava istinski i živi odnos sa Bogom pomoću osobne molitve, sakramenata i euharistije. Služba ministranta pomaže mu da se odgoji u vjeri, u službi drugim ljudima to jest Božjem narodu. Živeći u individualnom svijetu, ministrant se, kao i svaki drugi vjernik može zatvoriti u svoj individualni svijet te tako izbjeći brigu za drugoga te biti prema njemu ravnodušan. Upravo da to izbjegne kateheza umjerena prema ljudima naučit će ga da u drugom čovjeku gleda Božju sliku. Kateheza ministranata se prvenstveno mora bazirati na određene vidove teologije koje će pomoći ministrantima da spoznaju svoju ulogu unutar određene župne zajednice. Vidovi teologije koji moraju biti ključni dio same kateheze ministranata su liturgijski i socijalno-karitativni. Ova dva vida teologije su vrlo važni jer oni u sebi uključuju samu bit ministrantske službe. Svakako ne smijemo se fokusirati isključivo samo na te vidove nego moramo uključiti i druge teološke vidove kao što je: moralni, dogmatski i ostali teološki vidovi.

Kako bi kateheza ministranata bila što kvalitetnija i uspješnija osim svećenika bilo župnika ili župnog vikara dobro je da u katehezi ministranata sudjeluju provjereni i iskušani vjernici laici. „Dobro je u župi imati nekoliko osposobljenih voditelja (animatora) ministranata. Oni kao pravi suradnici svoga župnika uvelike mogu doprinositi duhovnom rastu ministranata.“⁷⁸ Cilj kateheze ministranata je da uz svećenika i uz katehetu (voditelja, animatora), ministranti zadobiju određenu odgojnu, obrazovnu i vjersku formaciju.

2. 1. Služba ministranata kroz liturgijski aspekt

Jedan od glavnih teoloških aspekta ministrantske službe jest liturgija. „S pravom se dakle, bogoslužje vrijedi kao vršenje Kristove svećeničke službe; u njemu se pomoću osjetilnih

⁷⁶ Usp. Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. III. 2020.), Vatican, 2020., br. 253.

⁷⁷ Isto. br. 77.

⁷⁸ Jure Vrdoljak, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Ivan Bodrožić, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 38.

znakova označuje i na način svojstven pojedinom znaku udjelotvorene posvećenje čovjeka, a otajstveno Tijelo Isusa Krista - naime Glava i njezini udovi - vrši cjelokupno javno bogoštovlje⁷⁹. Liturgija se stoga smatra da je ona „vrhunac prema kojemu teži djelatnost Crkve i ujedno izvor iz kojega proistječe sva njezina snaga“⁸⁰. Liturgiju promatramo kao „djelo čitavog Krista. Oni koji je ovdje slave, onkraj znakova, već u nebeskoj liturgiji, gdje je slavlje potpuno zajedništvo i svečanost“ (KKC 1136).

Ivan Pavao II. govoreći o liturgiji kaže kako „postoji veoma tijesan i organički odnos između liturgijske obnove i obnove cjelokupnog života Crkve“⁸¹. Benedikt XVI. donosi usporedbu Liturgije s igrom. Takva igra ima svoja vlastita pravila. To će tako ostati sve dok god se ne ispuni obećanje koje nalaže da će se stvoreni svijet preobraziti u novo nebo i novu zemlju. „Liturgija bi bila nešto poput anticipacije, pred vježbe, predigre budućega, vječnog života“⁸². Benedikt XVI. donosi svoje viđenje kako nažalost mnogi iskorištavaju liturgijske obrede unoseći različite sadržaje koji ne pripadaju samoj naravi liturgije.

Poteškoću vidi u tome što netko može iskoristiti liturgiju tako što će unijeti svoje ideje ili će to biti plod neke inkulturacije. On to na ovakav način opisuje: „Liturgija ne živi od ideja ili intuicija pojedinaca ili bilo kakvih skupina koje nešto planiraju ili „kreiraju“. Ona je Božji u-pad u naš svijet i što se više svećenici i vjernici prepuste u poniznosti tome Božjemu u-padu, i liturgija će tim više uvijek iznova biti „novija“ liturgija, ona ne postaje novom s pomoću banalnih novotvorenica ili igrarija, nego odvažnošću koja se upućuje prema Velebnome koje nam u obredu uvijek prethodi, ispred nas je i nikada ga ne možemo u potpunosti dosegnuti“⁸³. Također Papa Franjo govori o liturgiji: „bez liturgije, kršćanstvo je bez Krista, intimističko, jer liturgijski obredi, Sveto pismo i sakramenti, konkretno su posredovanje za dolazak na susret s Isusom“⁸⁴.

Liturgijski aspekt veoma je važan u životu crkve. Ona je sastavni element s kojim se Crkva služi kako bi što uspješnije mogla ostvariti poslanje koje joj je ostavio i namijenio sam Isus Krist. Crkva se osim liturgije služi i drugim sastavnim elementima teologije koji koriste za ostvarenje evangelizacije u društvu i u svijetu. Jedan od tih elemenata je i kateheza. Potrebno je uvijek isticati jasniji suodnos kateheze i liturgije jer njihovo prožimanje posebice se odnosi

⁷⁹ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Konstitucija o svetoj liturgiji. *Sacrosanctum concilium* (22.XI. 1964.), u: Drugi Vatikanski koncil, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br.7.

⁸⁰ Isto., br.10.

⁸¹ Usp.Ivan Pavao II., *Letter Dominicæ cenæ*,(24. II.1980.), Vatican, Liberia Edritrice Vaticana, 1980., br. 13.

⁸² Joseph Ratzinger, Duh liturgije, Verbum, Split, 2015., 10.

⁸³ Joseph Ratzinger, Duh liturgije, Verbum, Split, 2015., 164.-165.

⁸⁴ Vatican News, *Papa Franjo: Bez liturgije nema kršćanstva na:*

<https://www.vaticannews.va/hr/papa/news/2021-02/papa-franjo-opca-audijencija-kateheza-liturgija-molitva.html> (11. kolovoza 2022.)

na euharistijsko bogoslužje.⁸⁵ Kateheza i liturgija imaju dosta toga zajedničkog zbog toga „jer su liturgija, te posebno euharistija i drugi sakramenti oduvijek predstavljali uporište i povlašteni ambijent za katehezu“⁸⁶. Stoga se kroz katehezu oduvijek osjećao svojevrsni liturgijski aspekt koji je podučavao vjernike za daljnji liturgijski život. „Liturgija je jedan od bitnih i nezamjenjivih izvora crkvene kateheze, ne samo zato što iz liturgije može crpiti njezin sadržaj, rječnik, radnje i riječi vjere, nego prije svega zato što to dvoje pripada jedno drugom u vrlo čin vjerovanja.“⁸⁷.

U određenim katehezama na poseban se način ističe upravo liturgijski aspekt. To su pretežito kateheze koje se održavaju poradi primanja određenog sakramenta te je liturgijski aspekt tog sakramenta često u fokusu kateheze. Liturgijski aspekt u katehezama poradi primanja određenog sakramenta mora biti prisutan. Ne bi trebao biti svrha samo toga nego se u katehezi moraju razvijati stajališta koja pomažu bolje prihvatiti navještaj⁸⁸. „Kateheza se stoga ne može smatrati samo pripravom za sakramente, nego se mora shvatiti u odnosu na liturgijsko iskustvo“⁸⁹. U katehezi ministranata upravo se na najbolji način očituje liturgijsko iskustvo. Slijedom toga liturgijski aspekt jest jedan od ključnih za podučavanja kako bi ministrant na dostojan i prikladan način izvršio svoju službu. Stoga se zahtjeva da ministrant mora biti podučen liturgijskoj službi koja je jedan od ključnih uloga ministrante službe. „Pravu liturgijsku službu vrše također poslužitelji, čitači, tumači i koji pripadaju zboru pjevača. Neka stoga svoju zadaću vrše takvom iskrenom pobožnošću i urednošću kakva dolikuje tako značajnoj službi i kakvu Božji narod s pravom od njih zahtjeva. Stoga ih treba, svakoga na svoj način, brižljivo uvesti u duh bogoslužja i poučiti da svoje zadaće obavljaju pravilno i uredno“⁹⁰.

U katehezi ministranata možemo naići na poteškoću da djeci koja su, kako nam pokazuje pastoralna praksa velikim djelom ministranti da im samo riječima tumačimo liturgiju. Stoga bi svakako trebalo razmotriti da se sa liturgijskog aspekta ministrantske službe naučava najčešće u svojevrsnim liturgijskim vježbama. One će biti od pomoći ministrantu da tijekom sv. Mise u datom trenutku zna što i kako treba učiniti sa pojedinim liturgijskim predmetom. Kao i u svim drugim službama unutar Crkve jasno je određeno tko, što i kako radi. Tako i kateheza

⁸⁵ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 31.

⁸⁶ Emilio Alberich, *Kateheza danas: priručnik fundamentalne katehetike*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 2002., 279.

⁸⁷ Usp. Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. III. 2020.), Vatican, 2020., br. 95.

⁸⁸ Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 165.

⁸⁹ Usp. Isto. br. 96.

⁹⁰ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Konstitucija o svetoj liturgij. *Sacrosanctum concilium* (22.XI. 1964.), u: Drugi Vatikanski koncil, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008., br.29.

ministranata može poslužiti da se odrede određene liturgijske uloge koje će obnašati pojedini ministranti na određenoj svetoj Misi. Poznajemo različite uloge koje može obavljati pojedini ministranti a to su uloge: zvono, donijeti misal do svećenika, čitanje, prinos darova, skupljanje milostinje. Sve ove nabrojene uloge spadaju u standardne uloge koje se događaju na svakoj svetoj misi. Iako možemo reći da je svaka sveta Misa svečana zato što se na njoj događa transupstancija (pretvorba) kruha i vina u tijelo i krv Isusa Krista neke mise su svečanije poradi same liturgije. Kako bi pojedina misa koja se slavi nedjeljom i blagdanima sa liturgijskog aspekta dobila dozu svečanosti koriste se određeni liturgijski predmeti. „Nedjeljno i blagdansko procesionalno ulaženje svećenika na oltar sa križem kojega nosi ministrant je poznato u najranijoj kršćanskoj praksi prvih stoljeća. Ulazna procesija ima i određenu simboliku: ona ilustrira događaj mise“⁹¹.

U ulaznoj procesiji uz križ se nalaze dvojica ministranata koji drže svijeće. „Sličnu važnost imaju i ministranti nositelji upaljenih svijeća koji prate križ na čelu ulazne povorke“⁹². Osim što u ulaznoj procesiji ministranti koji su zaduženi da nose svijeće uz križ također imaju u misi i drugi trenutaka kada trebaju nositi svijeće. Ti trenutci unutar te službe su: „pratiti sa svijećama svećenika ili đakona k ambonu kada naviješta evanđelje“⁹³.

Također ministranti koji nose svijeće imaju ulogu za vrijeme Euharistijske liturgije kada se nalaze ispred oltara zajedno sa svijećama. Također jedan od nezaobilaznih liturgijskih predmeta u svečanim misama je kadionica sa lađicom. To je jedna od zahtjevnih liturgijskih ministrantskih uloga koje jedan ministrant može imati. Također ministrantska kateheza trebala bi ministrante podučiti i naučiti i određene liturgijsko držanje koje bi trebali usvojiti. To će im pomoći da na što dostojanstveniji i prikladni način služe kod oltara gospodnjega. U liturgijsko držanje ulaze: naklon, poklon, stajanje – stojeći mogu moliti, sjedenje, hodanje, sklapanje ruku⁹⁴. Svako ovo pojedino liturgijsko držanje koristi se u određenim trenucima u kojem to zahtjeva liturgija određenog čina. Iz svih ovih navedenih liturgijsko ministrantskih uloga uviđa se potreba da kateheza ministranata mora biti posebno osjetljiva na liturgijski aspekt ministrantske službe. Stoga „katehezu očekuje velika zadaća u smjeru dubljeg shvaćanja liturgije“⁹⁵

⁹¹ Jure Bogdan, *Pastoralna skrb za pojedine kategorije angažiranih vjernika u župi*, Služba Božja, 36 (1996.), str. 83.

⁹² Jure Bogdan, *Pastoralna skrb za pojedine kategorije angažiranih vjernika u župi*, Služba Božja, 36 (1996.), str. 83.

⁹³ Isto.48

⁹⁴;Nikica Mihaljević, *Ministrant*. Župni ured 35214 Donji Andrijevi, Donji Andrijevi, 2011., 22-25

⁹⁵ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 33.

Iako se danas olako može reći kako ministranti i nemaju smisao, samo se zamislimo kako bi liturgija bez njihovog služenja bila prazna. Nedostajao bi mnogo elemenata u liturgiji koje pokrivaju ministranti u svojim župnim zajednicama. Stoga je posebna nakana na župniku, katehetama i župnoj zajednici da unutar svoje župne zajednice brižno njeguju katehezu ministranata. Mladima koji ministriraju liturgija se čini vrlo privlačnom zbog toga što je doživljavaju da doprinose svojoj župnoj zajednici. Stoga se kateheza ministranata ne smije zatvoriti samo na liturgijski aspekt nego treba pronaći način da se djeluje u konkretnom društvu i ondje ministrirati to jest služiti. To se može postići tako ako se ministrante potakne na karitativno djelovanje.

2. 2. *Karitativno - socijalno djelovanje unutar ministrantske službe*

Ministranti kao jedna cjelina određene župne zajednice mora biti svjesna barem donekle u društvu u kojem se nalazi. Situaciju u svijetu gdje vlada potreba za najosnovnijim ljudskim potrebama kao što su: hrana, voda, posao, sigurnost vlastitog doma iziskuje od svih nas katolika i kršćana da se zapitamo što pod tim pogledom činimo. Živimo u društvu u kojem „najveći dio muškaraca i žena našega vremena jedva preživljavaju iz dana u dan, što ima kobne posljedice“⁹⁶.

Biti ministrant sa sobom povlači određene karakteristike koje svaki katolik, kršćanin mora imati a jedna od njih je da je socijalno osjetljiv. Biti socijalno osjetljiv znači da osoba može prepoznati i na adekvatan način odgovoriti svim socijalnim izazovima na koje će naići u društvu. Mnogi su unutar Katoličke Crkve pozivali i stavljali u fokus socijalnu problematiku. Glavni protagonisti koji propagiraju socijalni nauk Crkve su: Lav XIII. – *Rerum novarum* (1891.); Pio XI. – *Ubi arcano* (1922.) i *Quadragesimo anno* (1931.); Pio XII. nije izdao nikakav dokument na socijalnu tematiku ali je imao razne govore i radio poruke na tu tematiku; Ivan XXIII – *Mater et Magistra*(1961) i *Pacem in terris* (1963.). Ovdje je svakako važno istaknuti i ulogu II. Vatikanskog koncila koji je također zaslužan za razvoj socijalnog nauka u Katoličkoj Crkvi. To se na poseban način ističe sa dva dokumenta: 1. Deklaracija *Dignitatis humanae* o vjerskoj slobodi i 2. Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu *Gaudium et spes*. Nakon II. vatikanskog sabore pape su i dalje vodile brigu o socijalnom nauku Crkve. Pavao VI. – *Populorum progressio* (1967.) i apostolsko pismo *Octogesima adveniens* (1971.); Ivan Pavao

⁹⁶ Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 52.

II: - *Libarem exercens* (1981.), *Sollicitudo rei socialis* (1987.) i *Centesimus annus* (1991.); Benedikt XVI. – *Caritas in veritate* (2009.); Franjo – *Laudato si* (2015), *Fratelli tutti* (2020.). Kruna toga je i Kompendij socijalnog nauka Crkve. Svi razni crkveni dokumenti o socijalnom nauku pomažu vjernicima da u društvu i svijetu u kojem žive brinu za one koji su egzistencijalno i životno ugroženi. Stoga je važno da u pojedinim specifičnim katehetskim zajednicama pozornost zaslužuju teme koje su od općeg i zajedničkog dobra svakog čovjeka⁹⁷. Socijalni nauk u crkvi svakako je nadahnut samim Isusom Kristom koji je živeći i propovijedajući ovom zemljom upravo u svojim govorima i djelima ukazivao i na određena socijalna pitanja. „Zatim će reći onima s lijeva: odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, pripravljen đavlu i anđelima njegovim! Jer ogladnjeh i ne dadoste mi jesti; ožednjeh i ne dadoste mi piti; stranac bijah i ne primiste me; gol i ne zaogrnušte me; bolestan i u tamnici i ne pohodiste me. Tada će mu i oni odgovoriti: Gospodine, a kada te to vidjesmo gladna, ili žedna, ili stranca, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici, i ne poslužismo te? Tada će im odgovoriti: Zaista kažem vam, što god ne učiniste jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učiniste. I otići će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni“ (Mt 25, 41-46). U današnjem društvu „najmanji među nama“ su sigurno siromašni, nezaposleni i oni kojima je ugrožen životni standard i egzistencija. Svjestan ove činjenice i stanja današnjega društva Papa Franjo poziva katoličku Crkvu na djelotvornije djelovanje u društvu. Poziva nas Crkvu da izađe na periferije i uputi se najugroženijima. Kako bi zamisao pape Franje došla do vidljivih rezultata potrebno je sve vjernike katehizirati i odgajati u skladu socijalnog nauka Crkve. Kao i svi vjernici tako su i ministranti u svojoj katehezi potrebni odgoja socijalne osjetljivost posebno prema siromašnima. „Preferencijalna opcija ili ljubav prema siromašnima poseban je oblik prvenstva u vršenju milosrđa koji se dotiče života svakog kršćanina, kao nasljednika Krista. Ljubav Crkve prema siromašnima i prema svima onima koji žive u situacijama siromaštva pripada njezinoj stalnoj tradiciji“⁹⁸. Upravo ljubav koja Crkva gaji prema siromašnima i ugroženima osim riječima mora kao i što pokazuje mora djelovati i primjerom. Portal Bitno. net u suradnji sa agencijom Fides donosi određene podatke za Europu i Afriku koji pokazuje konkretno socijalno djelovanje Katoličke Crkve u ova dva kontinenta: „Katolička Crkva u Europi vodi: 1042 bolnice, 2485 ambulanti, 81 centar za liječenje gube, 8304 staračka doma, 5670 bračnih savjetovališta, 2173 jaslica, 2606 vrtića, 23.940 predškola, 25.822 škole, brine za: 1.954.736 predškolske djece,

⁹⁷ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 69.

⁹⁸ Usp. Pontifical council for promoting new evangelization, *Directory for Catechesis* (23. III. 2020.), Vatican, 2020., br. 385.

6.995.591 školsko dijete, 363.170 studenata⁹⁹. Za Katoličku Crkvu u Africi navodi se kako ona vodi: „1298 bolnica, 5256 ambulanti, 229 centara za liječenje gube, 632 staračka doma, 1728 bračnih savjetovališta, 1398 jaslica, 2099 vrtića, 14.711 predškola, 48.673 osnovne škole, brine za 1.444.069 vrtičke djece, 21.713.116 osnovnoškolaca, 83.298 srednjoškolaca, 177.395 studenata“¹⁰⁰.

Podaci pokazuju kako je socijalni nauk crkve djelotvoran te kako se zapravo na učinkovit način provodi. Da i u budućnosti donosi plodove za sve ljude Crkva uvijek u svojim katehezama mora posvetiti i dio socijalnog nauka Crkve. Tako i kateheza ministranata mora biti prožeta socijalnim naukom Crkve. Iako se čini da ministrianti nemaju direktnih dodirnih točaka sa društvom i svijetom, ipak im se ne bi trebao uskratiti socijalni nauk Crkve. Crkva se uvijek zalagala uz vlastiti napor da se ujedinjuje osobito sa onima koji na socijalnom polju pružaju Crkve i crkvene zajednice, bilo na razini doktrinarnog razmišljanja bilo na praktičnoj razini¹⁰¹.

Brojni su primjeri kako se ministrante, kao crkvenu zajednicu može podučavati da u svom djelovanju bude socijalno osjetljiva i angažirana. Ministranti su u stalnom međusobnom odnosu sa određenim zajednicama kao što su: župa, škola, razni hobiji. Upravo u tim raznim okruženjima u kojima se pojedini ministrant nađe pomoći će mu prvenstveno kućni odgoj, ali i kateheza koja bi trebala biti prožeta i socijalnim aspektom. Možda najkonkretniji primjeri na koje će ministrant naići unutar svojih vršnjaka, djece i mladih jest socijalna nejednakost. Djeca i mladi su na taj način svjesni situacija da u svijetu, pa tako i među djecom i mladima postoje razlike.

Djeca i mladi to vrlo brzo uoče zbog što njegov vršnjak ima: skuplju odjeću i obuću, bolji mobitel te raznorazne simbole i znakove koje upućuju da živi u viskom standardu u odnosu na svoje vršnjake. To se može pokazati kao svojevrsni okidač koji će životnu radost ugasiti zbog nasilja koje je u porastu te nejednakost koja postaje sve očitija¹⁰². Socijalnih problem kod djece i mladih je *cyberbullying*. „Nasilje preko interneta, u svijetu poznato kao cyberbullying, opći je pojam za svaku komunikaciju aktivnost cyber tehnologijom koja se može smatrati štetnom kako za pojedinca, tako i za opće dobro. Tim oblikom nasilja među vršnjacima obuhvaćene su situacije kad je dijete ili tinejdžer izložen napadu drugog djeteta, tinejdžera ili grupe djece,

⁹⁹Bitno.net, *Katolička Crkva u Europi vodi na:*

<https://m.facebook.com/Bitno.net/photos/a.1399863190096084/1397007733714963/?type=3&source=54> (18. kolovoza 2022.)

¹⁰⁰ Bitno.net, *Katolička Crkva u Africi vodi na:*

https://m.facebook.com/photo.php?fbid=938988782850196&id=186119338137148&set=a.1399863190096084&source=54&refid=13&_tn_=%2B%3D (18. kolovoza 2022.)

¹⁰¹ Usp Papinsko vijeće *Iustitia et pax* kompendiji socijalnog nauka crkve br.. 12.

¹⁰² Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 52.

putem interneta ili mobilnog telefona¹⁰³. To nisu rijetke situacije nego vrlo učestale i nažalost obuhvaćaju veliki broj djece i mladih. Tako jedno istraživanje koje je provedeno pokazalo je određene rezultate koje se odnose upravo na problematiku internetskog nasilja. „Rezultati istraživanja poliklinike za zaštitu djece grada Zagreba i Hrabrog telefona(2005.) pokazali su da je 27 posto djece bilo izloženo porukama sa seksualnim sadržajima.

Primljene poruke su u 59 posto slučajeva sadržavale fotografije golih osoba, 46 posto poruka bilo je s fotografijama seksualnih radnji, 12 posto slika sadržavalo je nasilje i seks, a četiri posto poruke sadržavalo je fotografije djece. Najveći broj tih izlaganja dogodio se dok su djeca pretraživala Internet (67 posto), sedam posto djece dobilo je poruku s adresom na koju da se jave, 25 posto poruka pristiglo je na osobni e-mail s nepoznate adrese, a 8 posto poruka stiglo je na osobni e-mail s poznate adrese, najčešće od prijatelja¹⁰⁴. Kateheze koje imaju dodire s djecom i mladima kao što je Ministrantska kateheza, mora upozoriti kako spriječiti, prepoznati i sankcionirati nasilnika a žrtvi tog nasilnika pružiti adekvatnu zaštitu i potporu. Kateheza u tim situacijama smjera prema djelovanju koje nije samo ljudsko suosjećanje, već mora biti ispunjeno Kristovom ljubavlju¹⁰⁵. Kod djece i mladih treba stvoriti ozračje da u roditeljima, u svojim profesorima i kod župnika u tim kriznim godinama formacije mladih osoba stvore povjerenje.

Kada dijete ili mlada osoba stvori povjerenje kod roditelja, profesora, župnika reći će što ga tišti te će problem biti riješen. U tim i sličnim nasiljima žrtva se osjeća krivom, što je pogrešno. Treba ukazati i na taj problem u katehezi da žrtva ne može na nikakav način biti kriva nego samo nasilnik. Ministranti po pogledu socijalno- karitativnog djelovanja svakako mogu djelovati i unutar župne zajednice zajedno sa svojim Župnikom. Svaki župnik zajedno sa svojim župnim suradnicima trebao bi poznavati određene obitelji kojima je potrebna materijalna pomoć. Stoga se preporučuje da se unutar župne zajednice oformi i župni Caritas. Župa mora pružiti svjedočanstvo u dijakoniji, da svjedoči da živi posvećujućeg i ozdravljujućeg Trojedinog Boga te da postoji radi ljudi¹⁰⁶.

„Zadaća župnog Caritasa je da u župi: okuplja sve svoje župljane, potiče ih na osjetljivost prema potrebama bližnjih, odgaja za međusobnu pomoć, solidarnost i odgovornost, organizira pomoć, koordinira razne aktivnosti pružanja pomoći, neprestano prati stanje u župi, otkrivajući

¹⁰³ Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba, Nasilje preko interneta na: <https://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/> (18. kolovoza 2022.)

¹⁰⁴ Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba, Nasilje preko interneta na: <https://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/> (18. kolovoza 2022.)

¹⁰⁵ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 68

¹⁰⁶ Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 843.

različite vrste siromaštva¹⁰⁷. Upravo i ministranti mogu preuzeti dio uloge unutar župnog Karitasa te tako naučeno znanje iz kateheze gdje se govorilo i o socijalnoj tematici provesti u djelo. Ministranti mogu biti od pomoći unutar župnog Karitasa tako što će volontirati pomažući potrebnima. Primjeri su razni od donošenja prehrambenih potrepština te razvrstavanje istih, razne odjeće, obučne razni školski pribori kojima se oni više ne služe a koristile bi drugima, također osim volontiranja ministranti bi mogli uoči velikih blagdana a posebno uoči Božića i Uskrsa pokrenuti određenu akciju koja pomogla obiteljima koji ne mogu podmiriti osnovne životne potrebe. Jedna ogromna prednost ministrantima što oni zajedno sa svojim župnikom ili nekim drugim svećenikom imaju priliku ići u blagoslov kuća.

Upravo preko blagoslova kuća mogu vidjeti razne pojedince i razne obitelji gdje mogu vidjeti različite situacije u kojima taj pojedinac ili obitelji žive. To iskustvo će im pomoći da bolje shvate društvo i svijet oko sebe. U tim trenucima mogu vidjeti i biti svjedoci istinske slike surovosti ovozemaljskog života koji je težak. Ono što smo kao ljudi stvorili jest upravo „kultura odbacivanja“ koja isključuje siromašne i druge ne čineći ih građanima drugog reda nego uopće nisu dio društva¹⁰⁸.

Životni primjer u mladima trebao bi ih potaknuti da u životu žive skromno, ponizno te da cijeloga života pomažu, u skladu s njihovim mogućnostima onima koji su najpotrebitiji. Toga su pojedine ministrantske zajednice svjesne ministrantima pa doniraju dio ili su cijeli novac donirali za potrebite. Naime ministranti kada idu u blagoslov kuća od vjernika koji blagoslivljaju svoje stanove, kuće mogu dobiti određeni novac koji je namijenjen ministrantima. Stoga je zanimljivo vidjeti kako djeca i mladi koji ministriraju prepoznaju potrebu drugoga iznad svojim dječjih i mladenačkih potreba. Ministrantska zajednica sa Sućidra iz Splita su primjerice donirali u suradnji sa tadašnjim župnikom i Caritasom Splitsko-makarske nadbiskupije 31700 kuna te su s tim iznosom pomogli pet različitih obitelji koji žive u vrlo teškim materijalnim situacijama¹⁰⁹. Također isti svećenik je nastavio podučavati ministrante da budu socijalno osjetljivi i u Kaštel Kambelovcu. „Ministranti župe Svetog Mihovila u Kaštel Kambelovcu pokazali su ovih dana da imaju veliko srce. Veći dio novca, koji su dobili od župljana na dar tijekom blagoslova domova, nisu odlučili potrošiti na sebe već

¹⁰⁷ Caritas Nadbiskupije Rijeka, Župni Caritasi na: <https://caritas.ri-nadbiskupija.com/i-ti-mozes-pomoci/zupni-caritasi/> (18. kolovoza 2022.)

¹⁰⁸ Usp. Papa Franjo, *Evangeli Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 53

¹⁰⁹ Usp. Hrvatska Katolička Mreža, *ministranti sa Sućidra skupili 31700 kuna za najpotrebitije* na: <https://hkm.hr/na-valovima-dobrote/ministranti-sa-sucidra-skupili-31-700-kuna-za-najpotrebitije/> (23. kolovoza 2022.)

su donirali za dvije potrebite obitelji¹¹⁰.. Međimurske novine izvještavaju kako „ministranti župe Svete Marije svake godine nakon blagoslova obitelji dio novčanih sredstava odvoje kako bi darovali djecu s posebnim potrebama u Caritasu Čakovec“¹¹¹. Također ministranti iz župe Pridvorje donirali su u biskupijsko Caritasu u Dubrovniku određeni novac koji su skupili u blagoslovu obitelji¹¹². Upravo ovakvi primjeri pokazuju kako karitativni rad u području socijalnih problematika u društvu pomažu kršćanima da otkriju svoj identitet. Biti kršćanin i uz to aktivan član zajednice kao ministrant zahtjeva određeni i društveni angažman koji se od nas zahtjeva. Svakako vidimo da ministranti mogu djelovati u društvu i socijalno mu pomagati kroz razne aktivnosti unutar župne zajednice. Ministrantske zajednice će biti uspješnije ako ih se osim liturgijskog i socijalnog aspekta Crkve i njezinog nauka nauči i zajedništvu između ministranata njih samih, i cijele župne zajednice.

2. 3. Izraz „*communio*“ kao glavno obilježje ministranata

U današnjem vremenu uviđamo svojevrsni individualizam koji pretendira potpunom osamljenosti čovjeka koji vodi do asocijalnog ponašanja, do potpune odvojenosti pojedinca od društva. „Čovjek je društveno biće, potreban drugih i drugi su potrebni njega. Bog je čovjeka stvorio za zajedništvo“¹¹³. Individualizam se možda najbolje oslikava današnje društvo zbog uporabe i dostignuća današnje tehnologije. Pozitivna strana današnje tehnologije koju koristimo donosi nam brzinu informacija, komunikacija i razno razne druge koristi imamo od tehnologije. No ne smijemo zanemariti i negativni aspekt današnje tehnologije koje može imati velike posljedice na pojedinca. Današnja tehnologije nas može otuđiti od društva u kojem živimo tako što ćemo svoj stvarni život preseliti u virtualni. To se postiže prekomjernom konzumacijom društvenih mreža, određenih web stranica na kojima određeni pojedinac provodi veliki dio svoga vremena a u konačnici i svoga života. U raznim, određenim katehezama trebala bi se posvetiti i problemu individualizma. Problem individualizma se posebno osjeća u Crkvi koja

¹¹⁰ Dalmacija Danas, *Mladi iz Kaštela su oduševili Kambelovski ministranti pomogli potrebitima: „iako je korona uzela maha, ove godine smo se odlučili malo joj i prkositi“* na: <https://www.dalmacijadanas.hr/mladi-iz-kastela-su-odusevili-kambelovski-ministranti-pomogli-potrebitima-iako-je-korona-uzela-maha-ove-godine-smo-se-odlucili-malo-joj-i-prkositi/> (24. kolovoza 2022.)

¹¹¹ Međimurske novine, *Ministranti župe Svete Marije prikupili 3000 kuna za Caritas: Upijaju senzibilitet koji prenose dalje!* na: <https://www.mnovine.hr/medimurje/drustvo/ministranti-zupe-svete-marije-prikupili-3000-kuna-caritas-upijaju-senzibilitet-prenose/> (24. kolovoza 2022.)

¹¹² Dubrovačka biskupija, *Donacija ministranata iz Pridvorja Caritasu* na: https://dubrovacka-biskupija.hr/portal/index.php?option=com_k2&view=item&id=1292:ministranti-iz-pridvorja-darovali-novac-caritasu&Itemid=466 (25. kolovoza 2022.)

¹¹³ Jure Vrdoljak, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Ivan Bodrožić, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 32.

nužno pretpostavlja suodgovornost i sudjelovanje¹¹⁴. Ministrantska kateheza upravo bi im trebala pomoći da se oslobode svog individualizma to jest okrenutosti prema sebi te da se usmjere prema zajedništvu. Ministrant bi uz pomoć Župnika, župnog vikara i katehete trebao graditi i održavati zajedništvo: prema Bogu, prema ministrantskoj zajednici, prema župnoj zajednici. Zajedništvo mora odlikovati prihvaćanjem, praštanjem i djelotvornom ljubavlju¹¹⁵. Zajedništvo koje pojedini ministrant gradi prema Bogu očituje su na način da se sa svakim pojedinim ministrantom radi i na duhovnom planu. Stoga je potrebno da župnik i/ili župni vikar posvete u svom pastoralnom radu prema ministrantima da im daju duhovnu potporu. „Svi imaju istu zadaću, isti cilj, Kristu služiti, Krista slaviti i sve činiti da se njegovo kraljevstvo proširi u svijetu“¹¹⁶.

Ministrant će ministrirajući na svetoj misi i raznim pobožnostima kao što je: klanjanje Presvetom oltarskom sakramentu, pobožnost križnog puta uspostaviti zajedništvo sa Gospodinom. Stoga ministranta osim svete mise i raznih pobožnosti treba poticati i na osobnu molitvu ovisno o njegovoj dobi i zrelosti u kojoj će razvijati odnos sa Bogom. Svakako osim najvažnijeg zajedništva svakog pojedinca pa tako i ministranta sa Bogom važno je zajedništvo među ministrantskom zajednicom. Treba ovdje imati na umu da ministrantska zajednica između sebe je vrlo heterogena. Postoje razne vrste ministrantskih zajednica koje djeluju u pojedinim župama. Tako imamo primjerice ministrantske zajednice koje imaju isključivo dječake i mlađe muške osobe za ministrante. Također su nam poznate ministrantske zajednice u kojima ministranti mogu biti i djevojčice i mlađe ženske osobe. Crkva se o pitanju ministrantica unutar ministrantske zajednice iznijela „u Pismu Kongregacija za bogoštolje i disciplinu sakramenata iz 1994. godine naglašava se da „Sveta stolica želi podsjetiti da će uvijek biti vrlo prikladno slijediti plemenitu tradiciju po kojoj dječaci poslužuju oko oltara. Kao što je dobro poznato, ovo je vodilo do ohrabrujućeg razvoja svećeničkih zvanja. Stoga će se obveza da se podržavaju takve skupine uvijek nastaviti“¹¹⁷.

Također važno je napomenuti kako je „mjerodavna kongregacija 2001. godine dalje pojasnila da čak ni biskupovo dopuštenje ženskih služitelja u njegovoj biskupiji ne znači obvezu pojedinih svećenika da pripuste ženske osobe liturgijskim službama“¹¹⁸. Papa Franjo ima

¹¹⁴ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 45.

¹¹⁵ Usp. Isto., br. 49.

¹¹⁶ Jure Vrdoljak, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Ivan Bodrožić, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 34.

¹¹⁷ Bitno. net i don Damir Stojić, Dopušta li Crkva ministrantice? na: <https://www.bitno.net/vjera/pitajte-svecenika/dopusta-li-crkva-ministrantice/> (26. kolovoza 2022.)

¹¹⁸ Isto.

zanimljiv pogled na to pitanje. On je u motupriju Spiritus Domini donio izmjenu kan.230 čl. 1 ZKP-a u kojem regulira da žena ima pristup službama lektorata i akolitata. Kako se službe lektora i akolite promatra kao ministrantske službe može se donijeti zaključak da i žene mogu biti poslužiteljice kod oltara odnosno ministrantice.

To je također jedan aspekt kojeg treba promatrati kao svojevrsni primjer gdje i žena kao i muškarac koji su pripadnici kraljevskog svećeništva krštenjem imaju istu dužnost i zadatak. Oni svojim primjerom riječima i djelima svjedoče svoju vjeru u današnjem svijetu i društvu. Trebamo biti jasni da je i „mjerodavna kongregacija“ prepustila Župnicima kao nositeljima pastoralnog rada da sami odluče hoće li prepustiti da žene ministriraju ili ne. Kada se utvrdi kakva je Ministrantska zajednica, među njima postoje različitosti koje ih krase. Tako poznajemo unutar ministrantske zajednice tri skupine ministranata a to su: „ministranti pripravnici, mlađi ministrant, stariji ministranti“. Te tri skupine ministranata koje su različite moraju između sebe graditi zajedništvo unutar ministrantske zajednice. „Kandidati za ministrantsku službu neko vrijeme provedu u kandidaturi ili pripravi, da bi se na kraju sami odlučili hoće li prihvatiti služenje u zajednici ili ne“¹¹⁹.

Često se dogodi da pojedinac želi doći ministrirati no shvati da to ipak nije za njega kada ga se upozna sa određenim dužnostima. Stoga je prvi korak ključan u razlučivanju kandidata za ministrantsku službu. Važno je „uz određene praktične vježbe za ministriranje, da ministrant pripravnik bude upoznat s crkvom, oltarskim prostorom, sakristijom i predmetima kojima će se služiti u obavljanju ministrantske službe, vladanjem kod službe Božje“¹²⁰. Kada se ministranta pripravnik prikladno spremi za vršenje ministrantske službe prepusti ga se da bude član ministrantske zajednice u određenoj župnoj zajednici. Mlađi ministranti su druga skupina unutar ministrantske zajednice. U tu skupinu ministranata „spadaju ministranti koji pohađaju IV, V, VI razred osnovne škole“¹²¹.

Ova skupina ministranata već određeni period pohađaju vjeronauk u školi i župnu katehezu koje ih pripremaju za život u vjeri. Već sada znaju određeni osnovni nauk katoličke Crkve te ga u njihovoj fazi ministrantske službe treba ih podučiti određenim stvarnostima koje će produbiti. „S njima je potrebno obrađivati posebno važne teme: liturgijska godina, liturgijski predmeti i knjige, dužnost ministranata kod podjeljivanja sakramenata i slično“¹²².

¹¹⁹ Jure Vrdoljak, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Ivan Bodrožić, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 35.

¹²⁰ Jure Vrdoljak, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Ivan Bodrožić, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 35.-36.

¹²¹ Jure Vrdoljak, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Ivan Bodrožić, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 35.-36.

¹²² Isto.

Stariji ministranti su oni koji idu u VII. I VIII. razred osnovne škole i srednjoškolci. Oni u ovome periodu u očima mlađih ministranata i ministranata pripravnika predstavljaju svojevrsne uzore koje bi mlađi ministranti željeli slijediti. Općenito se između starijih ministranata bude svojevrsni nositelji odnosno predstavnici ministranata koji zajedno sa župnikom formira susrete ministranata. Ono što je svakako važno napomenuti da se u ministrantskoj zajednici mora odgajati zajedništvo jer zbog različitih dobi godina može doći do određenih međugeneracijskih sukoba .

Stoga budno pažnjom treba paziti i među ministrantima njegovati duh zajedništva. Ministrantska zajednica je pozvana graditi zajedništvo sa svojom župnom zajednicom. U pojedinim župnim zajednicama koje su pastoralno jako aktivne postoje različite zajednice koje u njoj djeluju. Neke od tih zajednica su: molitvene zajednice, razni laički pokreti, razni zborovi, zajednica čitača, biblijska zajednica, župni Caritas i mnoge druge koje djeluju unutar određene zajednice. Župa u svom djelovanju potiče i odgaja da njezini župljani budu evangelizatori te da čine zajednicu zajednica ¹²³. U tome će pospješiti da se osjeća eklezijalno zajedništvo svih župljana i svih zajednica. Stoga bi bilo razborito organiziranje različitih izleta i druženja svih zajednica unutar župne zajednice kako bi se na što bolji način uz zajedništvo sa Bogom osjetio *Communio* odnosno zajedništvo.

¹²³ Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 28

3. Služba ministranata kroz aspekt duhovnog poziva

U svom životu čovjek svojom slobodnom voljom odabire određene stvari. Svaki čovjek odabire školu, zanimanje te razne hobije s kojima se bavi. Ono što jest zapravo važno je da čovjek odabire svoj životni put. Kod svakog čovjeka on je različit te svaki čovjek ima različite životne situacije koje prolazi kako bi ostvario po Božjem naumu svoj životni put. Životni put svakog čovjeka ovisi o tome što duboko osjeća da ga Bog poziva. U trenutcima životnog odabira ključnu ulogu treba učiniti kateheza. Njezina svrha je da „rasvijetli mnogostruke situacije života poučavajući svakoga da živi vlastito kršćansko zvanje u svijetu. I ako je kateheta prije svega svjedok, ta će se dimenzija zvanja pojaviti još očitije“¹²⁴.

Stoga Bog ne poziva sve ljude jednako. Neke ljude Bog poziva na obiteljski život a neke na posvećeni život. Svoj životni put odabiru i ministranti. Oni ga odabiru upisujući kao određene škole koje će im sutra u životu pomoći da ostvare svoj život. Ministranti kao jedna crkvena zajednica vrlo je zanimljiva zbog toga što zahvaljujući dobrim katehezama i primjerima Župnika i vjernika izlaze vjerski odgojene osobe. One izabiru svoj životni put uvjereni da ih tu Gospodin zove bilo da se radi o obiteljskom ili redovničkom i/ili svećeničkom pozivu. Upravo iz ministrantske zajednice izlaze dječaci koji se opredjeljuju za duhovni poziv. Jedno istraživanje donosi kako „već nekoliko godina Centar za istraživanje apostolata u Americi (CARA) provodi godišnje istraživanje s ujednačenim upitnikom koji je upućen svećenicima, a odazove mu se između 65-75 posto ispitanika. Od 365 bogoslova ispitanih u ovoj godini, nevjerojatnih 80 posto su bili ministranti tijekom formativnih godina. Za usporedbu, samo 52 posto su bili lektori, manje od trećine su bili aktivni u laičkim udrugama mladih, a samo 15 posto je ikada sudjelovalo na svjetskom danu mladih ili Steubenville konferenciji mladih (događaj sličan Mladifestu)“¹²⁵.

Svakom ministrantu koji osjeća duhovni poziv zajednica ministranata iz župne zajednice zajedno sa Župnikom će mu u tome sigurno pomoći. Pomoći će mu u tome da razluči zajedno sa Župnikom je li uistinu ima duhovni poziv da bude redovnik i/ili svećenik. Ministrant svakako može osjetiti duhovni poziv upravo zahvaljujući ministriranju u župnoj zajednici. Služba ministranta mu je pomogla da kroz prizmu i ulogu ministranta se upozna sa jednim dijelom

¹²⁴ PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000., br. 26.

¹²⁵ Magnifikat.hr, Ministriranje DJEVOJČICA – smanjuje broj dječaka oko oltara (gdje se najčešće rađaju svećenička zvanja) na: <https://magnifikat.hr/ministriranje-djevojčica-smanjuje-broj-djecaka-ministranata-gdje-se-najcesce-radaju-svecenicka-zvanja/> (26. kolovoza 2022.)

života Crkve. Vjerno ministrirajući upoznao je određene karakteristike kroz katehezu koje će mu pomoći u duhovnom pozivu kojega osjeća. Karakteristike koje poznaje su: liturgija, osnove nauka Katoličke Crkve, poznavanje Svetog Pisma, dijelove mise te razne molitve i pobožnosti. Također ovdje je važno napomenuti kako ministrant koji osjeća duhovni poziv i kojeg je razlučio prvo sam sa sobom, pa zatim sa svojim župnikom treba i određenu potporu. Vrsta potpore koja je potrebna za svako duhovno zvanje ogleda su u obitelji, u Župnika i u župnoj zajednici stoga je vrlo važno obrazložiti njihovu važnost.

3. 1. Proces duhovnog poziva u obitelji

Svaka obitelj ima dužnost svoju djecu odgojiti da budu odgovorni članovi društva. Gledajući sa sociološkog aspekta djeca prvu socijalizaciju upravo i stječu u svojim obiteljima. Svaka obitelj ima svoje specifičnosti koje je definiraju. Današnje društvo sa negativnim aspektom industrije medija i zabave ugrožava tradicionalne vrijednosti posebno svetost i stabilnost obitelji¹²⁶ Specifičnosti obitelji definira i sliku djeteta koje se odgaja u toj obitelji. Stoga ako je obitelj kršćanska odnosno katolička mora se na prikladan način pobrinuti da dijete u ranoj fazi svojega života upozna se sa Katoličkom Crkvom. „Kršćanski je dom mjesto gdje djeca primaju prvi navještaj vjere. Zato se obitelj s pravom zove kućna Crkva, zajednica milosti i molitve, škola ljudskih kreposti i kršćanske ljubavi“ (KKC 1666).

To je vrlo izazovno, pogotovo u današnjem svijetu koji više teži k tome da pojedinac živi sam i bez obitelji nego da živi u mnogobrojnim obiteljima. Obitelj danas prolazi kroz duboku krizu, kao uostalom sve zajednice i društvene veze¹²⁷. Današnje društvo njeguje vrijednosti koje su suprotne Crkvi te se obitelji često nađu između Crkve i društva. Stoga je jako važno kršćanske obitelji poticati na živu a ne usnulu vjeru. „U naše doba, u svijetu koji je često tuđ ili čak prema vjeri neprijateljski, od osnove je važnosti da vjerničke obitelji budu ognjišta žive i izgaravajuće vjere. Stoga je Drugi vatikanski koncil, služeći se drevnim izrazom nazvao obitelji *Ecclesia domestica* – Kućna Crkva. U krilu obitelji roditelji treba da za svoju djecu riječju i primjerom budu prvi vjerovjesnici, i u svakome gaje njemu vlastito zvanje, a posebno ono sveto“ (KKC 1656). Da bi se vjera koju roditelji imali dostojno navijestila njihovoj djeci jako je važan primjer roditelja. Često imamo situacije da se prenošenje vjere čini jako slabo pa čak i kad se čini radi se o pukim informacijama koje sadrži vjera. Zato je prvenstveno važno da djeca imaju živi

¹²⁶ Usp. Papa Franjo, *Evangeli Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 63.

¹²⁷ Papa Franjo, *Evangeli Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 66.

primjer obitelji koja redovito ide na sv. Misu i u praksi a ne samo u informacijama živi svoju vjeru. Kršćanske obitelji se ne smiju ustručavati, posebno svjedočiti načinom vlastitoga života predlagati istinski Božji naum obitelji kao zajednici života utemeljenoj na ženidbi.¹²⁸ Stoga treba izreći ono što je bit to jest ono što bi trebalo biti u središtu svake kršćanske obitelji. „U središtu se kršćanskog života obitelji kao kršćanske zajednice nalaze tri novozavjetna elementa: molitva, lomljenje kruha (euharistija) i služenje bližnjemu“¹²⁹.

Upravo ova tri novozavjetna elementa čine srž koje obitelj mora promicati. U dogledno vrijeme kada djeca odrastu odlučuju se za svoj životni odabir. U tim trenucima obitelj može reagirati dvojako. Obitelj može odobriti i ohrabriti mladu osobu na životni poziv i put kojeg je odabrala a može također i negodovati i izraziti svoje neslaganje. „Roditelji bi svakako trebali biti veoma oprezni u određivanju životnog zvanja vlastite djece, jer bi lako mogli zaboraviti da nisu gospodari svoje djece, nego da su im povjerena Božja djeca, kako bi ih, uz pomoć Crkve, ispravno odgojili i uputili u život Crkve“¹³⁰.

Upravo jest ovo važno da roditelji, a i cijela obitelj zna da su im djeca povjerena i da nisu njihova vlasništva. Također uviđa se tendencija kako roditelji mogu često iskoristiti vlastitu djecu. Često im njihovi životi posluže kao poligoni za ostvarivanje njihovih neostvarenih želja i života. Tako imamo primjerice mnoge mlade ljude koji su rastrgani između svoga životnog puta kojeg žele ostvariti i posesivnih roditelja koji misle da znaju što je bolje za njihov život. Mlada bi osoba trebala sama odabrati što je najbolje za nju: bilo da se radi odabiru duhovnog zvanja ili o odabiru ženidbe. Roditelji bi u ovim odlukama trebali podržati svoju djecu te im dati svesrdnu potporu. Duhovni poziv pojedinac može osjetiti i u svojoj obitelji. Kroz žrtvu vlastite obitelji prvenstveno roditelja koji mole, rade i grade zajedništvo međusobno i s drugim ljudima. Svakako ovdje treba istaknuti kako su obitelji prije u prošlosti više molili zajedno. Najčešće bi to bila krunica i druge razne molitve gdje su njegovali zajedništvo između sebe i sa dragim Bogom. Upravo molitva u obitelji pripada sustavu kateheze jer predstavlja izvrsnu i dobru priliku za prenošenje i življenje vjere¹³¹. Što danas nažalost je vrlo rijetko upravo zbog ubrzanog načina življenja te se čini da je sve važnije od molitve. Ono što je ključno za obitelj kao jednu individualnu jedinicu unutar društva je da gradi zajedništvo s drugim obiteljima.

¹²⁸ Usp. *Propovijed pape sv. Ivana Pavla II. na misi za obitelji* (u povodu trećeg posjeta Hrvatskoj), Rijeka, 8. lipnja 2003., u: IKA, br. 23/2003., str. 43.

¹²⁹ Jadranka Garmaz, *Odgoj vjere u obitelji prema Hrvatskoj teološkoj periodici od 1994. do 2014. godine*, *Bogoslovska smotra* 85 (2015.), 3., str. 847.

¹³⁰ Mladen Parlov, *Utjecaj obiteljskog ozračja na duhovno zvanje, crkva u svijetu* 44 (2009.), 4., str. 498.

¹³¹ Usp. Hrvatska Biskupska Konferencija, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*. Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018., br. 37.

Obitelj će naravno graditi zajedništvo s drugim obiteljima s kojima dijeli određene iste ili slične vrijednosti. Tako će se i katoličke obitelji odlazeći na misu često družiti sa drugim obiteljima prvo kod euharistijskog stola a zatim uz neko prikladno druženje. Zapravo zajedništvo obitelji kod euharistijskog stola u župnoj zajednici čini tu istu zajednicu kompaktnom te pruža mogućnost da se dijete, mlada osoba spozna preko župne zajednice svoje istinsko poslanje za svoj ovozemaljski života

3. 2. Župna zajednica kao izvor duhovnog poziva

Župa je „ona u kojem se svi vjernici mogu skupiti za nedjeljno slavlje euharistije. Župa uvodi kršćanski puk u redoviti izražaj liturgijskog života i sabire ga na to slavlje; uči ga spasonosnoj Kristovoj nauci; po dobrim i bratskim djelima u djelo provodi ljubav Gospodnju“ (KKC 2179). Upravo okupljajući se oko Euharistijskog stola vjernici se združuju te tako čine zajednicu. „Župa ima dugu povijest i od samog početka imala je temeljnu ulogu u životu kršćana te u razvoju i pastoralnom radu Crkve“¹³².

Pastoralni rad župe ogledao se ponajviše u tome da evangelizira i odgoji vjernike. Znanje koje bi stekli bi im koristilo da ga primjene u konkretnom životu kao kršćani odnosno katolici. Kada razmišljamo o župi i o njezinom zajedništvu treba naglasiti kako je Crkva preuzela zajedničarsko obilježja nazvavši se Božjim narodom¹³³ Stoga je važno napomenuti kako unutar Božjeg naroda postoje različiti ljudi no jedno im je zajedničko a to jest da su kršteni. Razlike su po dobi, stupnju obrazovanje i drugim razlikama koje su prisutne kod ljudi a ovdje posebno kod katolika. Upravo ta različitost obogaćuje svakoga pojedinca da sagleda iz različitih aspekta važnost župne zajednice. Vrlo je pohvalo kada je župna zajednica živa jer zapravo to dokazuje da je misionarski usmjeren donijeti crkvu u domove to jest Krista među ljude¹³⁴.

Župnu zajednicu ponajprije čine ljudi koji svojim angažmanom poboljšavaju pastoralni rad te iste župne zajednice. Župljani se naravno ako Župnik prepoznaje vrijednosti vjernika i nije sklon klerikalizmu mogu doista doprinijeti svojoj župnoj zajednici. Poznajemo nekoliko područja gdje se svi vjernici mogu uključiti te tako pomoći svojoj župnoj zajednici. Područja su: pastoralno i ekonomsko vijeće, služba čitača, biblijska grupa, obiteljska grupa, razne

¹³² Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve* (27. VI. 2021.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021., br. 6.

¹³³ Usp. Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice*, *Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 830.

¹³⁴ Usp. Isto.

molitvene zajednice, Ministrantska zajednica, razni zborovi, župni Caritas i mnoga druga područja. Vjernici će ovim angažmanom unutar župne zajednice osjećati zajedništvo te korisnost da doprinose istome. No ono što zna dogoditi jest to da mnogi vjernici ne žele izvršiti apostolsku zadaću jer ne žele da im sa oduzme slobodno vrijeme¹³⁵.

U angažmanu laika u raznim područjima u župi dogodi se da upravo mladi ljudi shvate svoj životni put. Nije rijetkost da se upravo u raznim župnim aktivnostima mladi bolje upoznaju pa čak iz upoznavanje izađe i brak. Također nije rijetkost da župne zajednice koje su aktivne u pastoralnom radu iznjedre iz svoje župne zajednice duhovna zvanja. Osoba koja je osjetila duhovni poziv unutar župne zajednice u njoj je vidjela na koji način vršiti poslanje. S raznim religioznim, sociološkim i kulturološkim problemima na koje će naići moći će dati kompetentne odgovore i rješenja upravo zahvaljujući tome što je aktivni član župne zajednice. Stoga u župi i u župnoj zajednici mora vladati kultura susreta. „Kultura susreta jest ozračje koje pospješuje dijalog, solidarnost, i otvorenost prema svima, ističući središnju ulogu osobe. Stoga je prijeko potrebno da župa bude mjesto pogodno za zajedništvo i razvijanje trajnih osobnih odnosa koji svakom pojedincu omogućuju da doživi osjećaj pripadnosti prihvaćenosti“¹³⁶ Župna zajednica upravo u toj kulturi susreta može obogatiti i ohrabriti pojedinca koji osjeća duhovni poziv. Pastoralni rad unutar župne zajednice trebao bi biti posvećen i za promicanje duhovnih zvanja na razini župne zajednice. Župnik kao odgovorna osoba kroz razne inicijative, molitvene susrete na razini župne zajednice trebao bi promicati duhovna zvanje. Osobe iz njegove župe koje osjećaju, imaju duhovna zvanja valjano mora pratiti posebno kroz dušobrižnički i duhovni aspekt kao i sve vjernike u svojoj župi. Stoga je uloga Župnika također ključna za razvijanje duhovnog poziva.

3. 3. Uloga Župnika u razvitku duhovnog poziva

Župna zajednica koju čine vjernici mora biti predvođena pastirom to jest svećenikom koju će je voditi. U župnim zajednicama se od strane mjesnog biskupa imenuju svećenici te im se povjerava služba župnika. Onim čime bi se trebao baviti župnik u svojoj službi u određenoj župnoj zajednici je briga za vjernike koji su mu povjereni. Stoga župnik ima puno raznih odgovornosti za svakog svog pojedinog vjernika. U župnoj zajednici, među vjernicima često vladaju različite slike njegove uloge. Župniku se tako često „pripisuju uloge iz obiteljskog

¹³⁵ Usp. Papa Franjo, *Evangelii Gaudium – Radost Evanđelja, apostolska pobudnica* (24. XI. 2013.), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2013., br. 81.

¹³⁶ Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve* (27. VI. 2021.), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021., br. 25.

odgoja: jedni očekuju da im bude otac kao i u obitelji, drugi bježe od njega kao u pubertetu od svog oca. Nemali broj očekuje da župnik treba kao policajac bdjeti nad svojom župom¹³⁷. Kako su razni modeli vjernika, župnik bi se prikladno trebao prilagoditi kako bi što uspješnije evangelizirao i prenosio vjeru. Riječi danas u post-modernističkom društvu skoro pa ništa ne znače jer današnji vjernici s pravo traže istinske primjere svećeničkog poslanja. Danas se cijeni navještaj Radosne vijesti i evangelizacije osobnim primjerom i žrtvom svog poziva. Na ovakav navještaj Radosne vijesti nas poziva i Papa Franjo. „Njegova je čuvena rečenica: želim pastire s mirisom ovaca i smiješkom otaca“¹³⁸.

Svećenik, župnik upravo mora biti blizak svojim vjernicima. Ukoliko svećenik, župnik živi svoj poziv na prikladan i autentičan način svojim životnim primjerom će sigurno mnoge nadahnuti. Upravo takvi primjeri župnika mnoge su, a u najvećoj mjeri to su ministranti bili potaknuli osjećajući duhovni poziv da se na njega i odazovu. Župnik u raznim situacijama „ima zadaću predstavljanja Krista i zadaća joj je mnogo šira od vođenja župe“¹³⁹. Stoga je jedna od brojnih zadaća župnika da se u svom pastoralnom radu brine i za duhovna zvanja koja potječu iz župne zajednice. Raznim pastoralnim aktivnostima u zajedništvu sa župnom zajednicom trebao bi poticati rast duhovnog zvanja u svojoj župnoj zajednici. Osim primjerom koji nadahnjuje pojedinca na duhovni poziv župnik „ima zadaću predstavljanja Krista“¹⁴⁰.

Trajna briga za pastoral zvanja u župnoj zajednici jest jedna od zadaća župnika. Stoga je važno napomenuti da briga za duhovna zvanja iz župne zajednice konstantna su briga župnika u svim područjima: bilo duhovnim ili bilo materijalnim. Treba naglasiti u pogledu duhovnog zvanja da je župnik onaj koji brine da pruži toj osobi svjedočanstvo u dijakoniji, martiriji i liturgiji te da svjedoči da ne živi sam od sebe i da ne postoji radi sebe, nego radi ljudi¹⁴¹.

¹³⁷ Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 839.

¹³⁸ Diego Fares, *Lik Biskupa prema papi Franji, Obnov. život* 70 (2015.), 4., str. 525.

¹³⁹ Jadranka Garmaz, *Prezbiter-služitelj i voditelj župne zajednice, Bogoslovska smotra* 80 (2010.), 3., str. 843.

¹⁴⁰ Isto.

¹⁴¹ Isto.

ZAKLJUČAK

Živimo u današnjem svijetu koji se poradi određenih modernih trendova okreće više prema pojedincu nego prema zajednici. Ovakva situacija najviše pogađa djecu i mlade. Svijet i društvo ih uče da se okrenu sebi i svojim željama čineći ih tako egoistima i egocentricima. U tome svakako ima i utjecaj današnja tehnologija koja može pospješiti rastu egoista i egocentrika ako se na neispravan način služimo s njome. Iz današnje situacije u društvu Crkva mora pronaći određene modele evangelizacije i kateheze da djecu i mlade uči istinama vjere te da zajedno izgrađuju zajedništvo. Jedna takva skupina djece i mladih su upravo ministranti. Kao i svi mladi i oni su pogođeni određenim društvenim trendovima koji mogu naštetiti. Stoga je potrebno da se u katehetskom i pastoralnom radu pobrinemo za kvalitetniji rad prema ministrantima. Unutar ministrantske kateheze moramo im dati kvalitetne odgovore i rješenja kako za Crkvenu tako i za društvenu stvarnost.

Cilj ovog diplomskog rada je upravo bio na kvalitetan način iznijeti katehezu ministranata i ono što bi ona sadržavala. Ministrantskoj zajednici koja je neodvojivi element župne zajednice treba pružiti potporu da se djeca i mladi afirmiraju unutar župne zajednice. Stoga je cilj bio pronaći različite teološke discipline koje bi pospješile i koje su nužno potrebne za katehezu ministranata. Te teološke discipline su prvenstveno one s kojima Ministrantska zajednica ima najviše dodira a tu se ističu: Liturgija, socijalni nauk Crkve, Kateheza i religiozna pedagogija. Ove i još mnoge razne teološke discipline pomoći će ministrantima da spoznaju svoj istinski identitet kojeg su stekli na krštenju. Također cilj ovoga diplomskog rada bio je pokazati utemeljenost ministrantske službe koja postoji u biblijskim tekstovima Staroga i Novoga zavjeta. Osim na Biblijskoj utemeljenosti izneseni su i životni primjeri osoba koje su vjerno na svoj specifičan način ministrirale .

Također ono što jest specifično za ministrantsku zajednicu je to da iz nje često dolaze duhovna zvanja. Stoga je jedan od ciljeva bio i prikazati određene situacije koje se događaju po pogledu duhovnog poziva koje proizlaze iz ministrantske zajednice. Tako u ovom diplomskom radu po pitanju duhovnog poziva koja proizlaze iz ministrantske zajednice obrađene su tri ključne figure a to su: obitelj, župna zajednica i župnik.

Svrha ovog rada bila je pretočiti osobno iskustvo u radu ministrantske zajednice, pretočiti iskustvo u pisanu riječ počevši od Biblijskih izvora, preko učiteljstva Crkve, pa sve do primjera dobre prakse iz današnjeg vremena koji potvrđuju smisao i značenje te pastoralno evangelizacijski potencijal kateheze ministranata..

LITERATURA

IZVORI:

BIBLIJA, Kršćanska Sadašnjost, Zagreb, 2015.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Katekizam Katoličke crkve proglašen vlašću Ivana Pavla II.* (11. Listopada 1992.), Glas Koncila, Zagreb, 1994.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Zakonik kanonskog prava proglašen vlašću Ivana Pavla II.* (25. siječnja 1983.), Glas Koncila, Zagreb 1988.

HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Da vaša radost bude potpuna. Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima.* Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Konstitucija o svetoj liturgij, Sacrosanctum concilium* (22.XI. 1964.), u: *Drugi Vatikanski koncil*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2008.

DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Rimski misal opća uredba, u: Hrvatska biskupska konferencija.* Dokumenti, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2004.

Ivan Pavao II., *Letter Dominicae cenae*, Vatican, Libreria Editrice Vaticana, 1980.

Kateheza Benedikt XVI na općoj audijenciji., *Kateheza Sveti Tarzicije – uzor ministranata*, Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana (2010.), (4. 10. 2010) https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/audiences/2010/documents/hf_ben-xvi_aud_20100804.pdf

Kongregacija za kler, *Pastoralno obraćenje župne zajednice u službi evangelizacijskog poslanja Crkve*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2021.

Papa Franjo, *Evangelii gaudium Radost Evandjelja*, apostolska pobudnica (24. XI. 2013), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2013.

Papa Franjo, *Gaudete et exultate Radujte se i kličite*, apostolska pobudnica (9. IV. 2018), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2018.

PAPINSKO DJELO ZA CRKVENA ZVANJA, *Nova zvanja za novu Europu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000.

Pontifical council for promoting new evangelization, Directory for Catechesis, Vatican, 2020.

KNJIGE:

Emilio Alberich, *Kateheza danas: priručnik fundamentalne katehetike*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb, 2002.

Laurand Luce, *Tarzicije hrabri kršćanski dječak*, Karitativni fond UPT „ne živi čovjek samo o kruhu“, Đakovo, 2002.

Mihaljević Nikica, *Ministrant*. Župni ured 35214 Donji Andrijevi, Donji Andrijevi, 2011.

Papa Franjo, *Bog je mlad*, Zagreb, Verbum, 2018.

Ratzinger Joseph, *Duh liturgije*, Verbum, Split, 2015.

Sveti Ivan don Bosco, *Sveti Dominik Savio svetac mladih*, Osijek, vlastita naklada vlč. Pavo Marić, župni vikar župe Bezgrešnog začeca BDM, Valpovo, 2014.

Žepić Milan, *Latinsko – hrvatski rječnik*, priredio Veljko Gortan, Školska knjiga, Zagreb, 2000.

ČLANCI:

Bogdan Jure, *Pastoralna skrb za pojedine kategorije angažiranih vjernika u župi*, Služba Božja, 36 (1996)., str. 75.-90.

Fares Diego, *Lik Biskupa prema papi Franji*, *Obnov. život* 70 (2015.), 4., str. 519.- 530.

Garmaz Jadranka, *Odgoj vjere u obitelji prema Hrvatskoj teološkoj periodici od 1994. do 2014. godine*, *Bogoslovska smotra* 85 (2015.), 3., str. 841.-853.

Garmaz Jadranka, *Prezbiter – služitelj i voditelj župne zajednice*, *Bogoslovska smotra*, 80 (2010) 3., str. 829.-846.

Keehn Dave, *Biblical Mandate for Youth Ministry (Part 2): Youth Ministry in the Old Testament*, *Biola university blog*, (15. 02. 2012) <https://www.biola.edu/blogs/good-book-blog/2012/biblical-mandate-for-youth-ministry-part-2-youth-ministry-in-the-old-testament> (15. srpnja 2022.).

Parlov Mladen, *Utjecaj obiteljskog ozračja na duhovno zvanje*, *crkva u svijetu* 44 (2009.), 4., str. 484. - 500.

Vrdoljak Jure, *Župa – formiranje malih zajednica, Upute za ministrantsku zajednicu u Župi*, priredio Bodrožić Ivan, Nadbiskupija splitsko-makarska, Split, 2002., 32.- 45.

Izvori na mreži:

<https://www.bitno.net/vjera/svetac-dana/sveti-dominik-savio-zastitnik-mladezi/>

(viđeno: 23. srpnja 2022.)

<https://www.bitno.net/vjera/svetac-dana/sveti-dominik-savio-zastitnik-mladezi/>

(viđeno: 25. srpnja 2022.)

<http://putksuncu.hr/bl-karlo-acutis> (viđeno: 26. srpnja 2022.).

<https://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=30866> (viđeno: 2. kolovoza 2020.).

<https://www.vaticannews.va/hr/vatikan/news/2020-06/predstavljen-novi-direktorij-kateheza-nadbiskup-fisichella.html> (viđeno: 7. kolovoza 2022.)

<https://www.vaticannews.va/hr/papa/news/2021-02/papa-franjo-opca-audijencija-kateheza-liturgija-molitva.html> (viđeno: 11. kolovoza 2022.)

<https://caritas.ri-nadbiskupija.com/i-ti-mozes-pomoci/zupni-caritasi/> (viđeno: 18. kolovoza 2022.)

<https://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/> (viđeno: 18. kolovoza 2022.)

<https://m.facebook.com/Bitno.net/photos/a.1399863190096084/1397007733714963/?type=3&source=54> (viđeno: 18. kolovoza 2022)

https://m.facebook.com/photo.php?fbid=938988782850196&id=186119338137148&set=a.1399863190096084&source=54&refid=13&__tn__=%2B%3D (viđeno: 18. kolovoza 2022.)

<https://www.poliklinika-djeca.hr/publikacije/nasilje-preko-interneta/> (viđeno: 18. kolovoza 2022.)

<https://hkm.hr/na-valovima-dobrote/ministranti-sa-sucidra-skupili-31-700-kuna-za-najpotrebnije/> (viđeno: 23. kolovoza 2022.)

<https://www.dalmacijadanas.hr/mladi-iz-kastela-su-odusevili-kambelovski-ministranti-pomogli-potrebitima-iako-je-korona-uzela-maha-ove-godine-smo-se-odlucili-malo-joj-i-prkositi/> (viđeno: 24. kolovoza 2022.)<https://www.mnovine.hr/medimurje/drustvo/ministranti-zupe-svete-marije-prikupili-3000-kuna-caritas-upijaju-senzibilitet-prenose/> (viđeno: 24. kolovoza 2022.)

<https://magnifikat.hr/ministriranje-djevojčica-smanjuje-broj-djecaka-ministranata-gdje-se-najcesce-radaju-svecenicka-zvanja/> (viđeno: 26. kolovoza 2022.)

<https://www.bitno.net/vjera/pitajte-svecenika/dopusta-li-crkva-ministrantice/> (viđeno: 26.kolovoza2022.)

SVEUČILIŠTE U SPLITU

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja **Ivan Mamić**, kao pristupnik za stjecanje zvanja magistra teologije izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo moga vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, _____

Potpis

Catechesis of altar servers within the parish community

Summary

The Catholic Church has always paid great attention to catechesis. Through its long history, the Catholic Church has brought up countless generations of Catholics with the help of Catechesis. Recently, it has been noticed the difficulty of approaching young people. Institutions like the Family and the Catholic Church simply don't reach the young like they used to. The goal of the Catholic Church is to approach children and young people with the help of catechesis in the hope of regaining their trust. Catechesis must be adapted to the group to which the good news is shared to. One of the groups that belongs to compulsory catechesis are the altar servants who are the subject of this thesis. The key feature of every ministerial community is catechesis. The initial part of the thesis presents and explains the meaning of ministerial service itself through various biblical examples and by virtue of various blessed and saints who were altar servants in their own way during their earthly life. After the presentation of the ministerial community and its foundation on examples supported by the Bible and the lives of various saints and blessed, we move on to the very essence, that is, the catechesis of altar servers. It is divided into three important parts that are necessary for the catechesis of altar servers, namely: the liturgical aspect, the social-charitable aspect and "communio", that is, togetherness. In the last part, their characteristics and markings are presented, and the emphasis is placed on togetherness as the main characteristic of the ministerial community. The work ends with the third chapter, which talks about the birth of future spiritual vocations through ministerial communities. Three aspects that are important for spiritual vocations are particularly emphasized, namely: Family, parish community and Pastor.

KEY WORDS : Altar servers, Upbringing, Catechesis, Parish community, spiritual vocations

